

Ewaluacja podsumowująca postęp rzeczowy i rezultaty RPO WZ 2007-2013

załącznik – studia przypadków

imapp

PAG Uniconsult

Spis treści

Agencja Reklamowa Mediapromotion	3
Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowo – Produkcyjne PILAWA	8
Akademia Zmienia Szczecin – Centrum Przemysłów Kreatywnych	14
Zakup lub modernizacja taboru kolejowego	22
Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 109 na odcinku Mrzeżyno – Trzebiatów	26
Budowa elektrowni wiatrowej DBC Wind Tech w Jarszewku	29
Rewitalizacja Kołobrzeskiej Strefy Uzdrowiskowej	31
Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie	37
Renowacja oraz adaptacja zabytkowego budynku STAREJ RZEŹNI mieszczącego się na Łasztowni pod działalność gospodarczą, społeczną i kulturalną	43
Regionalne Centrum Sportu - zagospodarowanie terenów sportowych przy ulicy Śliwińskiego w Kołobrzegu	50

tytuł projektu	Dywersyfikacja działalności firmy Mediapromotion dzięki uruchomieniu nowoczesnego Domu Seniora Jantar w Świnoujściu
<i>beneficjent</i>	Agencja Reklamowa Mediapromotion Kanas D., Kanas N. Spółka Jawna
<i>źródło finansowania</i>	OP1 Gospodarka – Innowacje – Technologie Działanie 1.1 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez innowacyjne inwestycje 1.1.2 Inwestycje w małe i średnie przedsiębiorstwa
<i>wartość projektu</i>	1,56 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 0,58 mln zł

Informacje podstawowe

Inwestycja polegała na remoncie i przebudowie okazałego, zabytkowego (z ok. 1920 r.) budynku Domu Wczasowego Jantar, znajdującego się przy ul. Matejki 19 w centrum Świnoujścia, w celu przystosowania go do świadczenia nowego typu usług - opieki nad starszymi osobami (stworzenie ośrodka pielęgnacyjno-opiekuńczego, oferującego pobyt stały lub czasowy).

Opisywany projekt dotyczył dywersyfikacji działalności firmy Agencja Reklamowa Mediapromotion (dalej: Mediapromotion), poprzez uruchomienie nowoczesnego, prywatnego Domu Seniora Jantar w Świnoujściu. Firma Mediapromotion to powstała w 1994 r. agencja reklamowa z siedzibą w Szczecinie, jednak z najstarszych w tej branży. Jest jednostką zaliczana do sektora małych firm. Świadczy klientom kompleksowe usługi w zakresie marketingu, promocji, reklamy i *public relations* (m.in. identyfikacja wizualna podmiotów i produktów, działania w Internecie i mediach społecznościowych). Niemal od początku działalności jej podstawowym klientem jest duńska sieć dyskontów Netto, dla których prowadzi większość (ok. 90%) działań reklamowych i promocyjnych (m.in. wydawanie gazetek, obsługa Facebooka).

Właściciele przedsiębiorstwa wraz z obserwowanym nasyceniem się rynku agencji reklamowych w pierwszych latach XXI wieku postanowili uruchomić dodatkową działalność, jako zabezpieczenie przed ewentualnym załamaniem rynku reklamowego. Pierwotnie rozważano inwestycję w branży hotelarskiej, jednak ostatecznie - po nawiązaniu współpracy ze szczecińskimi przedsiębiorcami z wieloletnim doświadczeniem w prowadzeniu domu opieki na rzecz osób starszych, chorych i niepełnosprawnych na terenie Szczecina – zdecydowano się na uruchomienie Domu Seniora Jantar w Świnoujściu. W 2009 roku zakupiono budynek domu wczasowego i planując jego remont i dostosowanie do potrzeb nowego profilu działania, zdecydowano się złożyć wniosek do RPO WZ o dofinansowanie tych prac.

Opisywane przedsięwzięcie zrealizowano w okresie od grudnia 2009 do marca 2011 roku. Jego wartość to blisko 1,6 mln zł. Oryginalnie zakładano 60% udział dofinansowania kosztów kwalifikowanych ze środków RPO WZ 2007-2013 (kwotą 805 tys. zł), jednak w trakcie realizacji dotacja została zmniejszona do 580 tys. zł (efekt uznania w trakcie inwestycji pewnych wydatków za niekwalifikowane).

Przedsięwzięcie polegało na wykonaniu szereg prac budowlanych związanych z remontem budynku i dostosowaniem go do standardów wymaganych wobec domów opieki. Przebudowano pokoje

mieszkalne, dobudowano do pokoi łazienki, wymieniono podłogi i stolarkę okienną, wymieniono pionowy wodno-kanalizacyjny i centralnego ogrzewania, zainstalowano grzejniki, przygotowano szyb dla dźwigu osobowego (konieczne było w tym celu podwyższenie dachu), wyremontowano elewację, balkony oraz ze względu na potrzeby osób niepełnosprawnych usunięto bariery architektoniczne, zamontowano poręcze wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Pomieszczenie byłej kotłowni (dokonano wymiany źródła ogrzewania - z węgla na gaz) przebudowano z przeznaczeniem na salę rehabilitacji.

Dokonano, w ramach opisywanego przedsięwzięcia, zakupu wyposażenia domu opieki, w tym: wyposażenia sali terapii zajęciowej (12 łóżek rehabilitacyjnych), dźwigu osobowego, pieca do kotłowni, systemu solarowego do grzania wody, bezprzewodowego systemu przywoławczego, lamp do naświetlań, urządzeń do magnetoterapii (Magner z leżanką), kinezyterapii, fizykoterapii i hydroterapii. Pomieszczenia mieszkalne oraz wykorzystywane do terapii zajęciowej zostały kompleksowo umeblowane: m.in. kupiono 24 łóżka opiekuńcze (rehabilitacyjne), 20 kompletów wyposażenia pokojowego (komody, szafy, szafki przyłóżkowe, krzesła, łóżka).

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Podstawowym celem Wnioskodawcy był wzrost konkurencyjności firmy Mediapromotion na rynku regionalnym poprzez dywersyfikację dotychczasowej działalności (nowy typ świadczonych usług, skierowanych do nowego segmentu klientów – usługi opieki i rehabilitacji osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych) i uzyskiwanie z tego tytułu regularnych przychodów, dających przedsiębiorstwu lepszą stabilność finansową (celem było zabezpieczenie się na ewentualność utraty zleceń od Netto, zapewniającego wówczas firmie większość przychodów; z innymi klientami Mediapromotion współpracuje tylko okazjonalnie). Analiza potencjalnych możliwości i zagrożeń, związanych z zaplanowaną inwestycją wykazała, że prowadzenie domu całorocznej opieki nad starszymi osobami jest rozwiązaniem korzystnym, z uwagi na stale rosnący popyt na tego rodzaju usługi i relatywnie małą konkurencję na rynku. Choć kadra beneficjenta słabo znała specyfikę domów opieki, to nawiązała współpracę z firmą z tej branży, dzięki czemu ryzyko przedsięwzięcia było umiarkowane.

Zakupiony budynek Domu Wczasowego Jantar był przez lata nieremontowany, jego standard był bardzo niski (brak wind, głównie pokoje ze wspólnymi węzłami sanitarnymi, przestarzałe i zniszczone: stolarka okienna i drzwiowa, parkiet, wyposażenie). Dlatego bezpośrednim celem opisywanego przedsięwzięcia było przystosowanie go do świadczenia na wysokim poziomie usług w zakresie rehabilitacji i opieki nad osobami starszymi. Istotne było, że zakup nieruchomości nastąpił w I połowie 2009 roku, jeszcze przed sezonem letnim, z niemal pełną rezerwacją pokoi na czas wakacji szkolnych. Dzięki temu obiekt mógł funkcjonować i przynosić przychody do momentu zaplanowanego na koniec roku remontu.

Obiekt został uruchomiony w 2011 roku i w niemal niezminionej formule działa do dziś, mimo, że okres trwałości projektu upłynął w 2014 roku. Obecnie działa on pod nazwą Rezydencja Seniora Jantar i pozycjonuje się jako nowoczesny ośrodek pielęgnacyjno-opiekuńczy, oferujący komfortowe warunki i wysoką jakość opieki. Poza ofertą pobytów długoterminowych dla osób starszych, umożliwia także korzystanie z tzw. pobytów dziennych, trwających elastycznie - od 3 do 12 godzin dziennie i obejmujących spędzenie czasu na wspólnych zajęciach (m.in. terapia zajęciowa) i rehabilitacji - pod opieką opiekunek i pielęgniarzek.

Aktualnie w domu seniora przebywa ok. 50 pensjonariuszy. Personel stanowi 30 osób, głównie wykonujących obowiązki pielęgniarstwo-opiekuńcze. Pomimo, że Mediapromotion osiąga przychody z

działalności ośrodka niższe niż pierwotnie zakładano, to wystarczają one na pokrycie wszystkich niezbędnych kosztów i dalsze funkcjonowanie domu opieki nie jest zagrożone.

Efekty realizacji projektu

Stworzono dom opieki z 40 komfortowo wyposażonymi pokojami (jedno i dwuosobowe, niemal wszystkie z łazienkami i balkonami) oraz nowoczesną kuchnię i jadalnię, świetlicą (sala pobytu dziennego z biblioteką) i sprzętem audio-wideo, salą terapii zajęciowej, salą zabiegową i rehabilitacyjną. Budynek jest w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (m.in. zamontowano windę, zbudowano podjazdy, przebudowano ciągi komunikacyjne i otwory drzwiowe). Wszystkie pomieszczenia wyposażone są w telefony, telewizory i urządzenie przywoławcze. Dostępny jest bezprzewodowy Internet.

Projekt pozwolił spełnić wszystkie zdiagnozowane u klientów tego typu placówek potrzeby:

- profesjonalna całodobowa opieka oraz wysoko wykwalifikowany personel (łącznie zatrudniono około 30 osób, w tym około 22 osób to personel opiekuńczo-pielęgnacyjny, a resztę stanowi obsługa administracyjno-techniczna);
- dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- wygodne i nowoczesne wnętrza, w postaci pokoi jedno-, dwu- i maksymalnie 3 osobowych, niemal wszystkich z prywatną łazienką;
- zapewnienie dostępu do szerokiej gamy usług rehabilitacyjnych: masaży, zabiegów (kinezyterapia, fizykoterapia, magnetoterapia, prądolecznictwo), kąpeli leczniczych;
- atrakcyjna lokalizacja (bliskość morza – ok. 250 m, spokojna okolica – deptak nadmorski w odległości ok. 150 m, prywatny ogród wokół domu).

Projekt pozwolił stworzyć korzystne warunki do życia ok. 60 pensjonariuszom domu opieki (aktualnie przebywa w nim ok. 50 osób). Ze względu na doskonałą lokalizację Domu Jantar (bliskość morza i uczęszczanego deptaku) mogą oni, w zależności od ich stanu zdrowia, korzystać ze spacerów – samodzielnie albo w asyście opiekunek. Pomimo dość intensywnego życia towarzyskiego na pobliskim deptaku, pensjonariusze nie skarżą się na hałas, wyrażając zadowolenie, że choć w bierny sposób mogą korzystać z wieczornego życia (obserwując je z okna czy przez ogrodzenie).

Widać też pozytywne oddziaływanie realizowanych w sąsiedztwie Domu Seniora Jantar miejskich inwestycji infrastrukturalnych. Placówka zlokalizowana jest przy ulicy Matejki tuż obok skrzyżowania z ulicą Słowackiego, której centralny, około 500-metrowy odcinek został w 2015 roku kompletnie przebudowany na uczęszczany deptak, a obok Domu Opieki Jantar umieszczono okazałą fontannę, powstałą dla uczczenia 250-lecia nadania praw miejskich Świnoujściu (projekt o wartości 7,5 mln zł dofinansowano także z RPO WZ). Przebudowa ul. Słowackiego jest kontynuowana w ramach kolejnego projektu ze wsparciem z RPO WZ (planowane zakończenie inwestycji w 2019 r.). Okazała, 100-letnia willa, w której mieści się dom opieki, stanowi ozdobę nowostworzonego deptaku. Dzięki odnowionej w ramach projektu elewacji, zabytkowy obiekt wygląda efektownie i może być podziwiany przez spacerowiczów i mieszkańców. Atrakcyjny wygląd obiektu dobrze współgra ze zrewitalizowanym otoczeniem – głównie kompleksowo przebudowaną ul. Słowackiego.

Zdecydowana większość pensjonariuszy przebywa w ośrodku długoterminowo, aczkolwiek jest też grono osób przebywających na pobytach krótszych (kilkutygodniowych lub kilkumiesięcznych). Poza tym, kilka pokoi obiektu – tzw. „gościnnych”, znajdujących się na najwyższej kondygnacji, jest udostępnianych na zasadach sanatoryjnych (istnieje możliwość wykupienia usług noclegowych,

gastronomicznych i rehabilitacyjnych) lub hotelowych (głównie dla osób odwiedzających pensjonariuszy domu opieki) – zmodernizowany budynek ma osobne jadalnie – dla stałych mieszkańców oraz doraźnie wypoczywających, stąd te dwie grupy klientów mogą funkcjonować obok siebie nie zakłócając sobie wzajemnie spokoju. Mimo dość szerokiego grona osób korzystających z usług opisywanego obiektu, zdecydowaną większość stanowią pensjonariusze domu opieki i odwiedzające je rodziny, a pozostali goście są akceptowani tylko w razie wolnych miejsc w pokojach „gościennych”.

Pensjonariusze pochodzą przede wszystkim ze Szczecina, kilka osób pochodzi ze Świnoujścia, natomiast dość liczną grupę stanowią bliscy Polaków mieszkających obecnie na stałe za granicą – w Danii lub Szwecji, dla których Świnoujście jest atrakcyjne pod względem komunikacji (bezpośrednie połączenia promowe z Kopenhagą i szwedzkim Ystad).

Projekt pozwolił na osiągnięcie wszystkich założonych we wniosku wskaźników:

- produktu: 67 nabytych nowych środków trwałych,
- rezultatu: utworzenie 10,5 nowych pełnych etatów (miejsc pracy).

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

Dom Seniora Jantar działa już 5 lat, stąd beneficjent opisywanego przedsięwzięcia, ma dość wyraźne zdanie na temat jego oddziaływania. Zrealizowana inwestycja była pierwszym i jak dotąd jedynym zrealizowanym unijnym projektem Mediapromotion (nieskutecznie aplikowano w 2010 r. o dotację, również z Poddziałania 1.1.2 RPO WZ 2007-2013, na projekt „Nowoczesne studio fotografii reklamowej wraz z salą telekonferencyjną - innowacyjne dostosowanie oferty agencji reklamowej Mediapromotion do potrzeb rynku polskiego i międzynarodowego”). Choć zostały zrealizowane wszystkie zakładane cele opisywanego projektu, to pozytywne oddziaływanie przedsięwzięcia na finanse Mediapromotion okazało się słabsze niż zakładano.

Już na etapie realizacji inwestycji zostało ograniczone jej dofinansowanie, co oznaczało większe niż zakładano obciążenie finansowe beneficjenta. W jego opinii, bardziej skomplikowane, czasochłonne i trudniejsze niż zakładano było prowadzenie w firmie formalności związanych z aplikowaniem i rozliczaniem dotacji. W opinii beneficjenta konieczne było przeznaczenie na ten cel jednego, całego etatu, co automatycznie zmniejszyło efektywność netto uzyskanego wsparcia. W rezultacie łączny koszt inwestycji realizowanej przy wsparciu z RPO WZ został wyraźnie podwyższony, gdyż pewne wydatki zostały niedoszacowane (miał na to wpływ brak doświadczenia w realizacji tego typu przedsięwzięć). W ogólnym rozrachunku, choć uzyskana dotacja (blisko 600 tys. zł) stanowiła wyraźną pomoc w realizacji projektu (bez niej konieczne byłoby zaciągnięcie większego kredytu), to korzyści są w opinii beneficjenta mniejsze, niż się spodziewano w momencie aplikowania o dotację. Zrealizowany projekt jest traktowany przez beneficjenta jako cenna nauka na temat realiów realizowania projektów unijnych i w ostatecznym rozrachunku pozytywnie ocenia zarówno to przedsięwzięcie, jak i fakt skorzystania z dofinansowania z RPO WZ (długoterminowo odbiera to jako korzyść).

Wpływ na postrzeganie zrealizowanego przedsięwzięcia ma zapewne bieżąca dochodowość funkcjonowania domu opieki, która jest oceniana jako dość niska – poniżej oczekiwań (zdecydowany wzrost trudności z uzyskaniem wysokiego obłożenia obserwowany jest w 2016 roku). Dom Seniora Jantar nie korzysta z kontraktów NFZ, gdyż dostępne stawki są oceniane jako bardzo niskie, zatem jedynym źródłem finansowania pozostają opłaty ponoszone przez osoby prywatne.

Firma napotyka trudności ze skompletowaniem personelu, który, pomijając liczne oferty na terenie samego Świnoujścia, chętnie szuka zatrudnienia w pobliskich niemieckich kurortach na wyspie Uznam. Przykładowo, w odległości nie większej niż 10 km z centrum Świnoujścia znajdują się m.in. Ahlbeck, Bansin, Heringsdorf i choć oferowane tam miejsca pracy mają często charakter sezonowy, to niemieccy pracodawcy oferują wynagrodzenie kilkukrotnie wyższe, niż jest to możliwe w Domu Seniora Jantar. Dodatkowo, w ostatnim czasie w niemieckiej części wyspy Uznam powstały obozy dla uchodźców z terenów objętych wojną i ubóstwem, które dodatkowo zwiększają popyt na pracowników, także z terenu Polski.

Mediapromotion planuje w najbliższym czasie realizację w domu seniora drobnych inwestycji (bieżące uzupełnianie zniszczonych lub wyeksploatowanych sprzętów i wyposażenia, konieczność stałego ponoszenia wydatków na prace konserwacyjne starego, zabytkowego budynku) oraz służących podwyższeniu jakości oferowanych usług (m.in. rozważa się dobudowanie łazienek w kilku pokojach, które dotąd ich nie mają), jednak dokładny ich termin będzie uzależniony od wyniku finansowego domu opieki (nie są one pilne). Aktualny standard obiektu jest oceniany jako dość dobry - znacznie wyższy od tego w gminnym Domu Pomocy Społecznej w Świnoujściu, gdzie są sale 6-7 osobowe. Właściciele są zainteresowani pozyskaniem dofinansowania na zatrudnienie nowych pracowników, aby jeszcze poprawić obsługę, jednak na razie nie znaleźli takiej możliwości.

Pomimo, że przychody z działalności Domu Seniora Jantar są niższe niż pierwotnie zakładane, to wydaje się, że zrealizowane przedsięwzięcie spełniło swój główny cel, jakim było zdywersyfikowanie przychodów Mediapromotion i zmniejszenie uzależnienia od sytuacji w branży reklamowej (w tym głównie firmy Netto). Jednocześnie przedsięwzięcie dobrze wpisało się w cel Poddziałania 1.1.2, jakim było podniesienie zdolności inwestycyjnej małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wprowadzanie w przedsiębiorstwie innowacji produktowej lub procesowej.

Placówka opiekuńcza stale się rozwija. Ostatnio wprowadzono zabiegi stosowane w medycynie Wschodu (np. akupresurę) i obłożenie placówki stale przekracza 90%.

Choć w skali Świnoujścia Dom Seniora Jantar nie jest bardzo znaczącym pracodawcą, to istotne jest, że w odróżnieniu od licznych obiektów branży hotelarsko-gastronomicznej, oferuje on miejsca pracy całoroczne. Spośród 30 zatrudnionych osób zdecydowana większość pracuje w oparciu o umowę o pracę. Zatrudnienie to jest wielokrotnie większe niż w typowym ośrodku wczasowym lub hotelu.

Ze względu na charakter placówki, jej pensjonariusze (poza nielicznymi wyjątkami) nie przyczyniają się bezpośrednio do wzrostu obrotów okolicznych placówek gastronomicznych, natomiast funkcjonowanie obiektu pozytywnie wpływa na gospodarkę miasta poprzez zatrudnianie miejscowych pracowników, odprowadzanie lokalnych podatków, nabywanie produktów i usług w znacznym stopniu od lokalnych dostawców. Jantar jako dom opieki (jedyne prywatne w Świnoujściu) wpisuje się w rekomendacje sformułowane w strategii rozwoju miasta¹, gdzie wnioski z diagnozy sytuacji demograficznej (duże tempo starzenia się mieszkańców Świnoujścia) zakończono postulatem stworzenia systemu opieki nad osobami starszymi.

¹ Strategia Rozwoju Miasta na lata 2014-2020, Świnoujście, październik 2013 r.

tytuł projektu	Wdrożenie innowacyjnej technologii produkcji elementów konstrukcyjnych urządzeń dźwigowych i platform dla osób niepełnosprawnych
<i>beneficjent</i>	Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowo – Produkcyjne PILAWA Eugeniusz Pilawa
<i>źródło finansowania</i>	OP1 Gospodarka – Innowacje – Technologie Działanie 1.1 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez innowacyjne inwestycje Poddziałanie 1.1.3 Inwestycje MSP w nowe technologie
<i>wartość projektu</i>	8,7 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 3,99 mln zł

Informacje podstawowe

Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowo – Produkcyjne PILAWA Eugeniusz Pilawa z siedzibą w Kołobrzegu (dalej: firma, przedsiębiorstwo, PUHP Pilawa) to należąca do sektora średnich przedsiębiorstw producent wind, schodów i chodników ruchomych oraz platform schodowych i pionowych dla osób niepełnosprawnych. Posiada około 10% udziału w krajowym rynku tych urządzeń, co czyni go największą firmą z polskim kapitałem w branży. Firma działa od 1980 roku, zatrudnia aktualnie około 200 osób, dzięki czemu jest największym pracodawcą w branży produkcyjnej w mieście (większa jest tylko firma z branży hotelarskiej).

Główni odbiorcy wyrobów PUHP Pilawa to firmy deweloperskie, instytucje użyteczności publicznej, przedsiębiorcy, biura architektoniczne oraz inwestorzy prywatni. Kadra inżynierska firmy (Dział Techniczny, pełniący funkcję działu badawczo-rozwojowego) na potrzeby konkretnego zamówienia współpracuje z klientem w zakresie projektowania, uwzględniając specyficzne wymagania obiektu, w którym ma działać dźwig czy platforma. Obok produkcji, firma zajmuje się także konserwacją i serwisem – również wyrobów innych producentów. Posiada 6 oddziałów i przedstawicielstw na terenie całego kraju.

Od około 10 lat w firmie wdrażane są liczne projekty inwestycyjne (w dużej mierze współfinansowane dotacjami ze środków europejskich) służące zwiększeniu jej poziomu technologicznego, wyrażającego się możliwością produkowania coraz większej części komponentów używanych do wytwarzania wind i platform (kiedyś firma zajmowała się głównie montażem takich urządzeń, obecnie większą część niezbędnych elementów produkuje sama), wzrostem zdolności produkcyjnych, jakości i bezpieczeństwa zatrudnionych (efekt postępującej automatyzacji produkcji).

Dofinansowana z RPO WZ kwotą blisko 4 mln zł (ok. 46% ogólnej wartości całego przedsięwzięcia) inwestycja została zrealizowana w latach 2013-2015. Polegała ona na wdrożeniu w firmie całościowej technologii produkcji elementów konstrukcyjnych urządzeń dźwigowych i platform dla osób niepełnosprawnych. Elementem projektu był zakup następujących maszyn i urządzeń:

- automatyczna linia produkcji elementów konstrukcyjnych, pozwalająca na obróbkę grubych arkuszy blach (o grubości od 3 do 6 mm), w której skład weszły: automatyczny magazyn składowania arkuszy blach, centrum obróbcze (wycinarka laserowa, wykrawarka młoteczkowa), system załadowniczo-rozładowniczy;
- centrum laserowe do cięcia blach o grubości do 20 mm;

- centrum wykrawające (do wykrawania blach o grubości do 8 mm);
- prasa krawędziowa (do gięcia blach o grubości powyżej 6 mm);
- robot przemysłowy z osprzętem (do obsługi prasy krawędziowej).

Stworzona technologia obróbki plastycznej grubej blachy powstała w wyniku prac kadry inżynierskiej pracującej w dziale technicznym firmy, zajmującej się pracami badawczo – rozwojowymi pod osobistym nadzorem właściciela firmy (PUHP pomimo znacznej skali działalności działa w formie jednoosobowej działalności gospodarczej, co w przypadku firmy tych rozmiarów jest dosyć nietypowe).

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Bezpośrednim celem przedsięwzięcia było zwiększenie konkurencyjności PUHP Pilawa w zakresie produkcji urządzeń dźwigowych i platform dla osób niepełnosprawnych. Choć były one wytwarzane już wcześniej, to niski był stopień automatyzacji produkcji (proces był wykonywany w znacznej części ręcznie), co miało wymierne negatywne konsekwencje:

- trudność uzyskiwania najwyższych wymaganych parametrów w zakresie precyzji cięcia, wykrawania i gięcia elementów blaszanych;
- wydłużony czas produkcji;
- podwyższone ryzyko wypadków pracowników;
- zwiększone zapotrzebowanie na pracowników;
- obniżona rentowność firmy.

Poza tym celem podstawowym, określono też cele pośrednie:

- podniesienie poziomu innowacyjności technologicznej firmy poprzez wdrożenie technologii, która w konfiguracji określonej w projekcie była unikatowa w skali świata;
- wprowadzenie ulepszonych produktów do oferty firmy – o najwyższej, światowej jakości dotąd trudnej do osiągnięcia;
- rozpoczęcie produkcji w pełni powtarzalnych elementów konstrukcyjnych z blachy, umożliwiające uzyskanie pełnej kontroli nad procesem produkcyjnym;
- poprawa warunków BHP w przedsiębiorstwie (efekt zautomatyzowania i zrobotyzowania linii technologicznej);
- podniesienie poziomu rentowności przedsiębiorstwa – efekt zmniejszenia kosztów materiałowych (sterowane komputerem wykrawanie pozwala optymalizować rozplanowanie wycinanych elementów) oraz zużycia energii (proces cięcia i gięcia przebiega szybciej, nowoczesne technologie cięcia są mniej energochłonne);
- wdrożenie innowacyjnych wyników prac zespołu badawczo – rozwojowego firmy;
- stworzenie warunków sprzyjających prowadzeniu dalszych badań i działań rozwojowych w przedsiębiorstwie.

Wdrożenie zautomatyzowanej linii produkcyjnej blaszanych elementów wind i platform (na początku linii do podajnika ręcznie ładuje się arkusze blachy, które następnie w procesie automatycznym na końcu linii pozwalają uzyskać określony element konstrukcyjny) zostało zaplanowane jako działanie ułatwiające rozwój firmy, zwiększające jej obroty, pozwalające na stawienie czoła silnej konkurencji na rynku polskim (poza PUHP Pilawa pozostali najwięksi obecni w Polsce producenci wind i platform to podmioty z udziałem kapitału zagranicznego) oraz rozpoczęcie sprzedaży zagranicznej. Choć rynek wyrobów dźwigowych stale się rozwija, co jest efektem licznych inwestycji infrastrukturalnych (których elementem jest zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się osobom niepełnosprawnym oraz osobom z dziećmi), to w branży panuje silna konkurencja. Znaczna część polskich producentów

wind i platform nie sprostała jej i zaprzestała działalności. W tej sytuacji kierownictwo firmy uznało, że przetrwanie oraz dalszy rozwój firmy będą możliwe tylko dzięki osiągnięciu najwyższej jakości produkcji, stałej modernizacji i rozbudowie parku maszynowego, minimalizowaniu zakresu części nabywanych do produkcji (wytwarzanie ich we własnym zakresie).

Inwestycje w rozwój parku technologicznego rozpoczęto na początku XXI wieku, wraz ze zwiększeniem się dostępności dotacji ze środków Unii Europejskiej. Opisywany projekt, dotyczący stworzenia linii do produkcji elementów konstrukcyjnych wykonywanych z grubych blach, był kolejnym elementem tego procesu. Zakończenie projektu w 2015 roku (w zbliżonym czasie zakończono także kilka innych inwestycji) pozwoliło firmie Pilawa na rozpoczęcie nowej, wysokiej jakości produkcji. Linia produkcyjna jest obecnie – zgodnie z założeniami - wykorzystywana w procesie wytwarzania elementów konstrukcyjnych wind i platform w siedzibie PUHP w Kołobrzegu.

Efekty realizacji projektu

Analizując efekty realizacji opisywanego przedsięwzięcia warto wziąć pod uwagę, że do pewnego stopnia odpowiadają za nie także i inne inwestycje realizowane w ostatnich latach w firmie, wykazujące znaczny poziom synergii i komplementarności wobec opisywanego projektu wspartego w ramach RPO WZ, Poddziałania 1.1.3. Są to m.in.:

- zakup nowych maszyn ze środków PHARE 2002 SSG (dotacja o wartości 80 tys. zł);
- zakup maszyn do obróbki plastycznej blachy - przy wsparciu z RPO WZ 2007-2013, Poddziałanie 1.1.2 (wartość projektu to 4,3 mln zł, dotacja 2 mln zł, okres realizacji: lata 2011-2014);
- wdrożenie nowych technologii w zakresie obróbki plastycznej blachy – także przy wsparciu z Poddziałania 1.1.2 (wartość projektu to 2,1 mln zł, dotacja 1 mln zł, okres realizacji: rok 2009);
- Wdrożenie innowacyjnej technologii produkcji urządzeń dźwigowych – przy wsparciu z RPO WZ, Poddziałanie 1.1.3 (wartość projektu – 8,2 mln zł, dotacja - 4 mln zł, okres realizacji: lata 2011-2014);
- wdrożenie technologii produkcji systemów sterowania do dźwigów i platform - dwa projekty wsparte z PO IG, Działanie 4.3 Kredyt technologiczny (łącznie 2 projektów – 9,2 mln zł, dotacja – 3,8 mln zł, okres realizacji: lata 2011-2015).

Efektom tych przedsięwzięć jest m.in. stworzenie linii technologicznej do obróbki blach cienkich, linii technologicznej do produkcji platform dla osób niepełnosprawnych oraz rozpoczęcie produkcji sterowników do wytwarzanych przez siebie urządzeń windowych (do tej pory firma je kupowała).

Bezpośrednim rezultatem opisywanego projektu jest stworzenie w PHUP Pilawa zautomatyzowanej linii produkcyjnej do wytwarzania elementów konstrukcyjnych - takich jak ramy kabinowe, ramy przeciwwagowe, kotwy, belki konstrukcyjne - na potrzeby wytwarzanych tu wind i platform (a w przyszłości i innych wyrobów dźwigowych). Choć były one wytwarzane w firmie już wcześniej, to w porównaniu z poprzednią produkcją nowe elementy charakteryzują się bardzo wysoką powtarzalnością cech, parametrów i właściwości. Z ich udziałem firma produkuje platformy dla osób niepełnosprawnych oraz windy towarowe, osobowe i panoramiczne (przeszklone).

Przedsiębiorstwo dzięki uzyskaniu możliwości stosowania takich powtarzalnych elementów konstrukcyjnych w różnych urządzeniach dźwigowych uzyskuje wymierne korzyści: skróceniu uległ czas produkcji i montażu tych urządzeń konstrukcyjnych, a tym samym przygotowanie miejsca dla montażu wind stało się prostsze i szybsze. Firma dysponując zapasem takich identycznych elementów może szybciej usuwać usterki i awarie w naprawianych urządzeniach, poprzez prostą wymianę

poszczególnych elementów lub całych modułów. Stosowanie jednolitych części konstrukcyjnych ułatwia także pracę z nimi ekipom montującym i serwisującym. Wszystko to wpływa na obniżenie kosztów jednostkowych produkcji, a tym samym poprawia konkurencyjność firmy.

Ważnymi efektami są także: wzrost jakości produktów (w procesie zrobotyzowanym elementy konstrukcyjne są precyzyjnie wycinane i gięte), wzrost wielkości produkcji (efekt zautomatyzowania i zrobotyzowania) przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów jednostkowych (mniejszy udział pracy ludzkiej w produkcji – dotąd obok siebie funkcjonowały osobne stanowiska: do cięcia blachy, do wycinania elementów, wiercenia otworów, gięcia, spawania). Mimo, że na tym pojedynczym etapie produkcji możliwe stało się zmniejszenie liczby pracowników, to dzięki zmodernizowaniu produkcji (efekt opisywanej inwestycji oraz innych przedsięwzięć dofinansowanych ze środków UE) zwiększeniu będzie mogła ulec sprzedaż i rentowność firmy oraz łączne w niej zatrudnienie.

Wzrost przychodów oraz utworzenie nowych miejsc pracy zostały przyjęte w opisywanym projekcie jako wskaźniki rezultatu. O ile firma, zgodnie z założeniami, na koniec 2015 r. odnotowała wzrost zatrudnienia o 30 osób, to do chwili obecnej nie zdołała uzyskać wzrostu przychodów względem roku 2011, a więc okresu sprzed realizacji przedsięwzięcia (przyjęto wzrost: w roku 2015 – 30% względem roku bazowego, w 2016 r. – 45%, w 2017 r. – 60%, w 2018 r. – 60% - wartość docelowa). Powodem było wystąpienie w latach 2013-2015 znaczącej recesji na rynku usług budowlanych (zamówień publicznych), stąd w latach tych, w szczególności w roku 2013 i 2014 nastąpił gwałtowny spadek przychodów przedsiębiorstwa. Jednocześnie rok bazowy – 2011 – okres przygotowań do turnieju piłkarskiego EURO 2012 - był bardzo dobry pod względem popytu na wyroby PUHP Pilawa. W rezultacie, w latach 2013-2014 firma odnotowała sprzedaż dużo niższą niż w roku bazowym, rok 2015 był już wyraźnie lepszy (choć nadal nie nastąpił wzrost przychodów), zaś rok 2016 daje nadzieję na uzyskanie sprzedaży przekraczającej poziom z 2011 roku (pewne zagrożenie stanowi powolne wdrażanie programów europejskich na lata 2014-2020 – istnieje ryzyko zmniejszenia liczby inwestycji, którym często towarzyszy popyt na urządzenia dźwigowe). W opinii przedsiębiorstwa osiągnięcie wskaźnika „wzrost przychodów w wyniku realizacji projektu” w terminie późniejszym nadal jest możliwe.

Realizacja przedsięwzięcia pozwala realizować prowadzić procesy technologicznie przy niższym zużyciu energii elektrycznej (np. zakupione lasery do cięcia blachy zużywają ok. 30% mniej energii niż te, które były używane dotąd). Zrealizowane inwestycje dotyczące innowacyjnych, zaawansowanych technologii potwierdziły wartość zespołu badawczo - rozwojowego, co sprzyja intensyfikacji jego pracy i znajdzie efekt w postaci przygotowania kolejnych konkretnych propozycji rozwoju potencjału technologicznego firmy.

Produkcja wind i platform przed laty odbywała się w dużej mierze metodą chałupniczą, mało efektywną i dość powolną, natomiast zrealizowane projekty pozwoliły wprowadzić do produkcji urządzenia dźwigowe na pierwszy rzut oka niewiele różniące się od poprzedniego asortymentu, ale pod względem specyfikacji technicznej i jakości znajdujące się na znacznie wyższym niż kiedyś poziomie. Wszystko to pozwala kontynuować rozpoczęte próby pozyskania kolejnych odbiorców zagranicznych (od 2013 roku firma na niewielką skalę eksportuje wyroby – w momencie przygotowywania wniosku o dofinansowanie opisywanego przedsięwzięcia – w 2011 r. – nie prowadziła eksportu). Firma dwukrotnie uczestniczyła w dużych międzynarodowych targach urządzeń dźwigowych w Niemczech (stoisko z ofertą produktową, folderami), prowadziła misje eksportowe za granicą (działania finansowane w całości ze środków własnych). W rezultacie nawiązano kontakty z kolejnymi

potencjalnymi odbiorcami na terenie Europy Wschodniej (Rosja, Ukraina, Estonia, Łotwa) i trwają przygotowania do podpisania kolejnych kontraktów. Na razie jedynym rynkiem zagranicznym jest Ukraina, dokąd firma sprzedaje wyroby od 2013 roku (w 2016 roku obserwuje się bardzo wyraźny wzrost eksportu).

Inwestycja PUHP Pilawa pozwoliła stworzyć w tej firmie najnowocześniejszą obecnie technologię produkcji elementów konstrukcyjnych urządzeń dźwigowych, co umożliwiło wprowadzenie na rynek znacząco ulepszonych produktów – seryjnych urządzeń dźwigowych o dokładnie powtarzalnych cechach i właściwościach. Składają się one z takich samych detali i modułów (elementów konstrukcyjnych) w każdej grupie urządzeń. Dzięki temu mogą być one produkowane szybciej i precyzyjniej, ewentualne naprawy są szybsze i prostsze, co bezpośrednio przekłada się na wymierną redukcję kosztów.

Opisywane przedsięwzięcie, wraz z innymi zrealizowanymi w ostatnim czasie projektami, pozwoliło stworzyć w PUHP Pilawa jeden z najnowocześniejszych w Polsce parków maszynowych, co dało tej firmie pozycję krajowego lidera w produkcji urządzeń dźwigowych. Pozwala to szybciej oraz na wyższym poziomie jakościowym realizować kolejne inwestycje, zarówno te o charakterze standardowym, jak i wymagające doboru indywidualnych rozwiązań technicznych.

Ważne jest także oddziaływanie firmy na lokalne otoczenie. Gospodarka Kołobrzegu, w którym mieści się jej siedziba i zakład produkcyjny, w znacznej mierze oparta jest na branży turystycznej i rekreacyjnej, natomiast tylko relatywnie niewielkie miejsca pracy powstają w przetwórstwie przemysłowym. Dlatego władze miasta zdecydowanie popierają inwestycje w firmie Pilawa, dzięki którym rozwój gospodarczy Kołobrzegu może odbywać się w większym stopniu w obszarze przemysłu. Nie bez znaczenia jest fakt, że to przedsiębiorstwo działa już przeszło 30 lat, a w ostatnim okresie kompletnie zmodernizowało swój park maszynowy, dzięki czemu należy do najlepiej rozwiniętych w mieście pod względem technologicznym. Tym samym projekt przyczynia się do realizacji celu głównego RPO WZ 2007-2013, jakim jest „rozwój województwa, zmierzający do zwiększenia konkurencyjności gospodarki, spójności przestrzennej, społecznej oraz wzrostu poziomu życia mieszkańców” oraz celu szczegółowego: „wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania”. Najbardziej widoczne jest oddziaływanie przedsięwzięcia na realizację celu postawionego przed Poddziałaniem 1.1.3, jakim było wspierane innowacyjnych projektów inwestycyjnych służących podnoszeniu konkurencyjności oraz innowacyjności MŚP poprzez wdrażanie w przedsiębiorstwie nowych technologii (nie stosowanych na świecie dłużej niż 5 lat), które umożliwią wytwarzanie nowych lub znacząco ulepszonych produktów, procesów lub usług.

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

PUHP Pilawa ma za sobą trudny okres związany z realizowanymi, szczególnie intensywnie w okresie 2011-2015, licznymi inwestycjami w rozwój technologii produkcji wind i platform. Pomimo pozyskanych dotacji, firma była zmuszona do zaciągnięcia milionowych kredytów, tymczasem okres realizacji przedsięwzięć zbiegł się w czasie z wyraźnym spadkiem obrotów, co było efektem zmniejszenia się na rynku liczby inwestycji obejmujących montaż różnego rodzaju urządzeń dźwigowych. Mimo tych trudności wszystkie inwestycje zostały zakończone i obecnie przedsiębiorstwo odnotowuje wyraźny wzrost zamówień. Brak jest w chwili obecnej zagrożeń dla trwałości opisywanego przedsięwzięcia (podobnie jak i dla innych projektów realizowanych w firmie w ostatnim czasie przy wsparciu ze środków finansowych UE), aczkolwiek decydujące może się okazać szybkie uruchomienie w Polsce inwestycji infrastrukturalnych, finansowanych ze środków UE na lata 2014-2020 (duża liczba

wind i platform jest montowana przy okazji budowy i remontów wiaduktów, mostów oraz budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej). Można szacować, że w najbliższym okresie firma pozyska także kolejne kontrakty eksportowe, jednak w początkowym okresie zapewne ich wartość będzie skromna.

Obecnie przedsiębiorstwo, po spłaceniu części kredytów, przygotowuje się do złożenia wniosków o dofinansowanie ze środków UE (z budżetu na lata 2014-2020) kolejnych innowacji technologicznych – do RPO WZ oraz PO IR (projekt rozwoju wspólnie z jednostką naukową technologii produkcji schodów ruchomych, uruchomienie produkcji silników służących napędzaniu drzwi wind oraz z obszaru energii odnawialnej). Firma od dawna współpracuje z uczelniami (głównie z Politechniką Koszalińską, w mniejszym stopniu z Politechniką Poznańską), jednak realizacja projektów spowodowała intensyfikację wzajemnych kontaktów. Rozwój PUHP Pilawa powoduje, że coraz mniejsza części produkcji powstaje przy wykorzystaniu zakupionych gotowych podzespołów (obecnie kupuje się głównie silniki, liny i falowniki) – świadczy to o jej rosnącym poziomie zaawansowania technologicznego.

Należy podkreślić, że opisywana inwestycja, wraz z pozostałymi projektami unijnymi PUHP Pilawa, pozwoliły firmie nie tylko przetrwać na rynku (co biorąc pod uwagę konkurencję na rynku nie byłoby pewne), ale i zwiększyły jej możliwości dalszego rozwoju, pozyskiwania nowych zleceń, także zza granicy. Istniało ryzyko, że bez rozwoju technologicznego przedsiębiorstwo mogłoby, co prawda przez jakiś czas jeszcze działać na rynku, ale już bez szans podjęcia rywalizacji z obecną w Polsce światową czołówką producentów wind (było ryzyko zaprzestania działalności produkcyjnej i skupienia się tylko na konserwacji urządzeń dźwigowych).

Uzyskany wysoki poziom technologiczny PUHP Pilawa jest czynnikiem pozytywnie oddziałującym – obecnie, a najpewniej także w przyszłości – na rozwój gospodarczy (w oparciu o innowacje) zarówno Miasta Kołobrzeg, jak i województwa zachodniopomorskiego. Firma aktywnie uczestniczy we współpracy na linii firmy – jednostki naukowe, zatrudnia około 200 osób, w tym grono inżynierów zajmujących się badaniami i rozwojem, współpracuje z gronem kilkunastu podwykonawców, głównie w zakresie prac montażowych.

tytuł projektu	Akademia Zmienia Szczecin – Centrum Przemysłów Kreatywnych
<i>beneficjent</i>	Akademia Sztuki w Szczecinie
<i>źródło finansowania</i>	OP1 Gospodarka – Innowacje – Technologie Działanie 1.2 Innowacje i transfer technologii Poddziałanie 1.2.2 Infrastruktura B+R
<i>wartość projektu</i>	18,25 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 12,71 mln zł

Informacje podstawowe

Realizatorem projektu była Akademia Sztuki w Szczecinie, uczelnia publiczna powstała w 2010 r. na mocy ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 roku o utworzeniu Akademii Sztuki w Szczecinie. W jej skład wchodzi cztery wydziały: Edukacji Muzycznej, Instrumentalny, Malarstwa i Nowych Mediów oraz Wydział Sztuk Wizualnych, na których prowadzone są studia I i II stopnia. Uczelnia prowadzi również studia podyplomowe w zakresie rytmiki z kształceniem słuchu w szkolnictwie muzycznym I stopnia oraz zarządzania kulturą z wybranymi aspektami zarządzania szkolnictwem artystycznym. Obecnie na wszystkich wydziałach Akademii Sztuki kształci się około 600 studentów. Akademia jest uczelnią młodą, ale już aspirującą do miana uczelni międzynarodowej (współpracuje z artystami i kadrą naukową z największych krajowych i europejskich ośrodków akademickich), jak i interdyscyplinarnej – uczelnia jest przykładem unikalnego w skali kraju połączenia kształcenia w zakresie muzyki, jak i sztuk wizualnych.

Projekt „Akademia Zmienia Szczecin – Centrum Przemysłów Kreatywnych” realizowany był w ramach Poddziałania 1.2.2 Infrastruktura B+R, którego celem było wspieranie działalności badawczo-rozwojowej poprzez zwiększenie zdolności podmiotów do świadczenia usług w zakresie prac B+R. Wsparcie przeznaczone było na projekty polegające na rozwoju infrastruktury badawczo-rozwojowej jednostek naukowych (wyposażeniu specjalistycznych laboratoriów badawczych), przeznaczonej docelowo do prowadzenia działalności B+R na rzecz przedsiębiorców.

Projekt Akademii wybrano do dofinansowania w trybie projektów indywidualnych, uznając, że stworzenie Centrum Przemysłów Kreatywnych (CPK) jest jedną z ważniejszych dla rozwoju regionu inwestycji, które mogłyby być realizowane przy wsparciu ze środków z RPO WZ 2007-2013. Projekt nie podlegał więc procedurze konkursowej, a jego realizacja uzależniona była jedynie od spełnienia wymogów dotyczących dokumentacji, gotowości uczelni do realizacji projektu oraz uzyskania pozytywnej oceny wniosku o dofinansowanie - zarówno oceny formalnej, jak i merytorycznej (powinien uzyskać co najmniej 50% maksymalnej łącznej liczby punktów z oceny ekonomiczno-finansowej i merytoryczno-technicznej).

Projekt „Akademia Zmienia Szczecin – Centrum Przemysłów Kreatywnych” został wpisany 26 listopada 2014 r. na Indykatywną Listę Projektów Indywidualnych, w ramach podziałania 1.2.2 Infrastruktura B+R i po przejściu procedury oceny (otrzymał 62,50% punktów) został zarekomendowany do dofinansowania. 6 lutego 2015 r. Instytucja Zarządzająca RPO WZ 2007-2013 podjęła uchwałę

w sprawie udzielenia dofinansowania dla projektu indywidualnego złożonego przez Akademię Sztuki w Szczecinie w ramach Poddziałania 1.2.2 Infrastruktura B+R.

Projekt polegał na przebudowie i rozbudowie budynku Akademii Sztuki, mieszczącego się na tyłach Pałacu pod Globusem (siedziba uczelni), w celu utworzenia w nim Centrum Przemysłów Kreatywnych, w którym prowadzona będzie działalność badawczo-rozwojowa w zakresie badań podstawowych (efektem będą publikacje i know-how) oraz stosowanych (badań przemysłowych i/lub eksperymentalnych prac rozwojowych). W ramach projektu dokonano remontu i modernizacji pomieszczeń wraz ze zmianą ich funkcji użytkowych, dzięki czemu powstała wydzielona przestrzeń na potrzeby 15 zaplanowanych w ramach projektu laboratoriów. Przedsięwzięcie obejmowało również wyposażenie laboratoriów w sprzęt, urządzenia i meble niezbędne do prowadzenia badań oraz prac badawczo-rozwojowych.

Całkowita wartość projektu wyniosła 18 251 878,90 zł, z czego dofinansowanie ze środków EFRR ustalone zostało na poziomie 12 715 997,22 zł. Wkład własny sfinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ciągu niespełna 10 miesięcy, tj. od lutego do listopada 2015 r. Oficjalne uruchomienie CPK odbyło się w grudniu 2015 roku.

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Stworzenie Centrum Przemysłów Kreatywnych było zapisane w strategii rozwoju Akademii Sztuki, a jego inicjatorami byli profesorowie Kamil Kuskowski oraz Waldemar Wojciechowski. Pomysł powstał z uświadomienia sobie roli jaką uczelnia może odgrywać w kształtowaniu kadr gospodarki województwa zachodniopomorskiego, w szczególności zaś kadr branży kreatywnej. Uznano, że Akademia Sztuki nie może skupiać się na kształceniu jedynie artystów, ale powinna kształcić również projektantów. To rynek pracy wymusił konieczność uruchomienia nowego kierunku związanego z wzornictwem przemysłowym i potrzebę kształcenia w bardziej praktycznym wymiarze.

Punktem wyjścia realizacji projektu było zapoznanie się z analizami, z których wynikało, że w województwie zachodniopomorskim brakuje instytucji, które oferowałyby dostęp do infrastruktury B+R w obszarze przemysłów kreatywnych (oferty kierowane do przedsiębiorców pochodziły głównie z sektora nauk technicznych), a istniejące instytucje nie są w stanie zaspokoić potrzeb przedsiębiorców w tym zakresie. Z analiz wynikało również, że dalszy rozwój sektora przemysłów kreatywnych nie będzie możliwy bez dostępu do nowoczesnych urządzeń i rozwiązań technologicznych i że należałoby stworzyć warunki sprzyjające nawiązaniu współpracy przedsiębiorców z jednostkami badawczymi i uczelniami. Sektor przemysłów kreatywnych zyskiwał na znaczeniu również w świadomości decydentów, czego odbiciem stało się określenie celów rozwojowych zapisanych w strategicznych dokumentach województwa.

Ideą, jaka przyświecała realizacji projektu „Akademia Zmienia Szczecin - Centrum Przemysłów Kreatywnych” było więc stworzenie miejsca współpracy ludzi nauki i sztuki (kadry naukowej i studentów) z biznesem, ułatwienie dostępu do nowoczesnej infrastruktury B+R dla przedsiębiorców i pobudzanie innowacyjności firm działających w branży kreatywnej.

Realizując pomysł rozwijania potencjału Akademii w oparciu o kierunki projektowe, rozwijania działań badawczych i współpracy z biznesem niezbędne było powstanie infrastruktury potrzebnej do uruchomienia kierunków projektowych oraz zgrupowanie kadry naukowej. Pierwszym krokiem było wyremontowanie siedziby Akademii ze środków RPO WZ 2007-2013 w ramach projektu „Akademia Zmienia Szczecin - Modernizacja Pałacu pod Globusem w Szczecinie” (całkowity koszt tej inwestycji

wyniósł ok. 19 mln zł), drugim podjęcie działań w zakresie adaptacji na potrzeby Centrum budynku dawnego internatu szkoły medycznej mieszczącego się na tyłach Pałacu.

Realizacja przedsięwzięcia przebiegała bez zakłóceń, ale z uwagi na krótki czas realizacji przedsięwzięcia i stan techniczny budynku dawnego internatu szkoły medycznej istniały pewne obawy, czy uda się zamknąć inwestycję w ustalonym czasie. Ostatecznie bez większych problemów udało się zrealizować wszystkie zaplanowane prace. Ich zakres był dość szeroki i obejmował wykonanie kompleksowych robót budowlanych związanych z przebudową i adaptacją remontowanego obiektu do nowych funkcji, w tym: robót ziemnych, demontażowych, robót instalacyjnych (wodno-kanalizacyjnych, teleinformatycznych, elektrycznych, wentylacyjnych), przebudowy poddasza i dachu, instalacji windy, wymiany drzwi i okien oraz wyposażenia laboratoriów w niezbędny sprzęt i aparaturę badawczą. Zakończone w niespełna 10 miesięcy (luty - listopad 2015 r.) przedsięwzięcie pozwoliło na oddanie do użytku wysokiej klasy obiektu, z doskonale wyposażonymi laboratoriami, z których może korzystać zarówno kadra dydaktyczna, studenci, jak i przedsiębiorcy oraz instytucje partnerskie.

W wyniku realizacji projektu w ramach utworzonego Centrum Przemysłów Kreatywnych mieszczącego się na 5 kondygnacjach o łącznej powierzchni 2700 m² powstało 15 wymienionych poniżej laboratoriów naukowo-badawczych:

1. **Laboratorium Realizacji** – w którym odbywa się prototypowanie i modelowanie przestrzenne z wykorzystaniem technologii obróbki drewna, metalu i tworzyw sztucznych.
2. **Laboratorium Technik Ceramicznych** – całościowe przygotowywanie projektu w zakresie ceramiki: od modelowania, projektowania do produkcji.
3. **Laboratorium Fashion Design** – prowadzone są tu prace w zakresie wzornictwa przemysłowego ubioru, tkanin, obuwia i galanterii skórzanej.
4. **Laboratorium Virtual Design** - to działalność w zakresie projektowania gier i przestrzeni wirtualnej.
5. **Laboratorium Form Przestrzennych Nr 1** – jest miejscem opracowania form koncepcyjnych służących jako wzorniki, makiety, matryce lub modele do skanowania 3D.
6. **Laboratorium Form Przestrzennych Nr 2** – tu następuje nadawanie kształtów formom: technologii odlewu, form negatywowych i pozytywowych, multiplikacji przedmiotu, opracowania detalu - na płaszczyźnie cyfrowej i manualnej).
7. **Laboratorium Serigrafii** - w tej pracowni realizowane są projekty w zakresie przetwarzania obrazu na specyficzne szablony druku sitowego, w tym druku małego i wielkoformatowego na tkaninach i innych nietypowych podłożach (metal, tworzywa).
8. **Laboratorium Cyfrowego Druku Prototypowego** – zakres działalności obejmuje m.in. opracowanie prototypowych projektów graficznych, tworzenie i testowanie identyfikacji wizualnych, wykonywanie testowania druków przed wdrożeniem.
9. **Komputerowe Laboratorium Grafiki Bitowej i Wektorowej** – realizowane tu projekty wykorzystują techniki komputerowe do celów wizualizacji artystycznej i wizualizacji rzeczywistości z wykorzystaniem grafiki bitowej i wektorowej.
10. W **Laboratorium Technologii Nagrań Dźwiękowych** można produkować nagrania muzyczne, rozwijać techniki mikrofonowe i techniki miksowania, a także prowadzić badania akustyczne.
11. **Laboratorium Projektowe Architektury Wnętrz** – w którym powstają projekty związane z kształtowaniem przestrzeni wnętrz - projekty ekspozycji, elementów małej architektury, a także całościowe projekty wyposażenia wnętrz.

12. **Laboratorium Cyfrowego Modelowania 2D i 3D Architektury Wnętrz** – modelowanie 2D, trójwymiarowe, tworzenie animacji 3D oraz fotorealistycznych wizualizacji obiektów architektonicznych, projektów wnętrz oraz form użytkowych.
13. **Laboratorium Rejestracji Obrazu Filmowego.**
14. **Laboratorium Edycji Obrazu i Dźwięku.**
15. **Laboratorium Postprodukcji Filmowej**, gdzie odbywa się finalny montaż filmu w zakresie korekty dźwięku, obróbki obrazu, korekcji barwnej i efektów specjalnych.

W zmodernizowanym obiekcie Akademii poza wymienionymi wyżej laboratoriami powstały sale pracy dla laboratoriów, zaplecze materiałowo-technologiczne, pomieszczenie biurowe, magazyny, serwerownia, zaplecze socjalne, sanitariaty oraz inne pomieszczenia techniczne. W ramach projektu powstała doskonale wyposażona sala konferencyjna oraz przestrzeń co-workingowa - z myślą o studentach i absolwentach Akademii, którzy rozpoczynają swoją działalność biznesową w obszarze przemysłów kreatywnych. W CPK wygospodarowano również przestrzeń na pokoje gościnne dla naukowców współpracujących z Centrum.

Centrum Przemysłów Kreatywnych to Centrum Transferu Technologii - zajmuje się projektowaniem usług, produktów i doświadczeń, jest miejscem, w którym „dochodzi się” do momentu prototypu, który może być wdrożony do produkcji.

Centrum, z uwagi na swoją specyfikę, nie ma zamkniętego katalogu usług. Każdy realizowany w nim projekt ma charakter unikalny. CPK ma charakter międzywydziałowy - obsługuje 4 wydziały Akademii Sztuki, współpracuje również przy realizacji projektów z innymi jednostkami badawczo-rozwojowymi, w zakresie kompetencji, których nie posiada, np. mechanicznych, elektronicznych itp., a które są istotne z punktu widzenia współpracy z klientem.

Centrum Przemysłów Kreatywnych jest jeszcze w fazie rozruchu - od momentu jego otwarcia minął niespełna rok. Pracuje nadal nad przełamaniem stereotypu uczelni kształcącej jedynie artystów, usiłując zaszczerpić w świadomości przedsiębiorców postrzeganie Akademii Sztuki i CPK jako podmiotu, który ma potencjał by stać się zapleczem badawczo-rozwojowym firm, które może być pomocne w zdobyciu przewagi konkurencyjnej na rynku .

Aby Centrum mogło swobodnie funkcjonować musi stać się rozpoznawalne wśród przedsiębiorców – podejmuje więc różnego rodzaju działania, takie jak udział w giełdach korporacyjnych czy targach (samo jest inicjatorem wielu wydarzeń), które pozwalają zaistnieć mu w świadomości zarówno przedsiębiorców, jak i instytucji, jako podmiot, z usług którego można korzystać.

Usługi Centrum świadczone są w ramach trzech form współpracy:

- wynajmu laboratoriów pod realizację konkretnego projektu (np. produkcja filmowa, koloryzacja filmowa),
- realizacji projektów naukowo-badawczych we współpracy z firmami przy wykorzystaniu know-how uczelni, zmierzających do stworzenia nowego produktu czy usługi oraz
- współpracy o charakterze niekomercyjnym z organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi, których efektem jest korzyść odnoszona przez osoby trzecie. Przykładem takiej współpracy jest powstanie w CPK doktoratu z architektury wnętrz przestrzeni szpitalnej.

Centrum - co do zasady - świadczy usługi odpłatnie - w ramach 20% wykorzystania infrastruktury CPK - punktem wyjścia jest stawka godzinowa pracy laboratorium ustalona w wysokości 288,20 zł. Przychód z komercyjnego wykorzystania infrastruktury w ciągu roku nie może przekroczyć 128 tys. zł, co oznacza,

że CPK może przeznaczyć maksymalnie 142 godziny komercyjnie na udostępnienie swoich przestrzeni firmom. Konieczność uiszczenia opłaty za usługi CPK stanowi również pewną barierę w podejmowaniu przez przedsiębiorców współpracy, niemniej jednak coraz więcej firm i instytucji trafia do Centrum i korzysta z jego usług.

Pewną barierą dla funkcjonowania CPK jest też fakt, że nie każda firma może współpracować z Centrum - musi ona znaleźć się na odpowiednim etapie rozwoju, by ocenić, że jej zasoby i kompetencje są niewystarczające i konieczne jest poszukanie ich na zewnątrz, aby móc zaoferować klientowi nową wartość w postaci nowego bądź ulepszanego produktu bądź usługi lub by móc wejść na nowy rynek, wymagający innego niż dotychczasowe podejścia.

Efekty realizacji projektu

Bezpośrednim, najważniejszym efektem realizacji przedsięwzięcia jest zyskanie przestrzeni poprzez przystosowanie budynku dawnego internatu szkoły medycznej do potrzeb utworzonego Centrum Przemysłów Kreatywnych, do realizowania przez uczelnię projektów badawczych i prac rozwojowych.

Kolejnym efektem jest powstanie nowoczesnej infrastruktury badawczo-rozwojowej - w ramach inwestycji utworzono 15 doskonale wyposażonych laboratoriów badawczych. W projekcie nie zostały zrealizowane wszystkie wskaźniki produktu określone we wniosku o dofinansowanie, ale wynikało to przede wszystkim z rezygnacji z części planowanych zakupów (np. z wyposażenia pracowni złotniczej w związku z uzyskaniem odrębnej dotacji z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Realizację wskaźników produktu obrazuje poniższe zestawienie:

Wskaźnik produktu	Wniosek o dofinansowanie	Wniosek o płatność końcową
Liczba nabytej aparatury naukowo-badawczej	264	257
Liczba utworzonych laboratoriów	15	15
Liczba nabytych wartości niematerialnych i prawnych	108	107
Liczba nabytych innych środków trwałych	1169	1113

Efektem powstania Centrum Przemysłów Kreatywnych jest również zwiększenie liczby pracowników Akademii - od momentu uruchomienia działalności zatrudniono 2 osoby na etatach administracyjnych (dyrektor CPK i asystentka dyrektora), 1 osoba współpracuje z CPK w ramach umowy cywilno-prawnej, zatrudniono również 5 osób w ramach umowy o pracę na potrzeby obsługi laboratoriów (z tego 3 osoby: kierownik oraz laboranci są zatrudnione na 0,5 etatu w ramach Laboratorium Fashion Design i są wykazane jako wskaźniki rezultatu).

Dotychczas z usług utworzonych laboratoriów skorzystało 7 przedsiębiorstw. Wśród tej grupy 5 podmiotów korzystało z usług Laboratorium Rejestracji Obrazu Filmowego, Laboratorium Realizacji i Laboratorium Postprodukcji Filmowej poprzez wynajęcie infrastruktury technicznej do celów prowadzenia własnych prac badawczo-rozwojowych, natomiast 2 podmioty podpisały umowę na świadczenie usług rozwojowych z wykorzystaniem infrastruktury badawczo-rozwojowej CPK na potrzeby przygotowania projektu opakowania, korzystając z infrastruktury Laboratorium Grafiki Bitowej i Wektorowej. Na koniec 2016 r. zakładano pozyskanie 10 firm, zatem faktyczna liczba

przedsiębiorców, którzy trafili do CPK i skorzystali z jej usług jest nieco niższa, należy jednak pamiętać, że Centrum działa od niedawna, a proces pozyskiwania firm do współpracy jest długotrwały i czasochłonny - CPK prowadzi intensywne działania promocyjne, które w rezultacie przyczynić się mają do zwiększenia liczby przedsiębiorców korzystających z jego usług.

Jeśli chodzi o instytucje korzystające z zakupionej aparatury naukowo-badawczej, to ich liczba 3-krotnie przekroczyła założenia – na koniec 2016 r. podjęto współpracę z 6 instytucjami (zakładano 2) - jedna z nich wynajęła Laboratorium Technologii Nagrań Dźwiękowych na potrzeby nagrania płyty, inna podpisała umowę na świadczenie usług rozwojowych (na wykonanie 12 wirtualnych modeli zróżnicowanych przestrzennie form rzeźbiarskich, wykonanie 6 prototypów i 6 form negatywowych). Kolejne 4 instytucje nawiązały z CPK tzw. skuteczną współpracę w zakresie badania wpływu wyglądu szpitalnych oddziałów dziecięcych na proces leczenia, korzystając z usług Laboratorium Architektury Wnętrz na wykonanie projektu graficznego w salach chorych.

W najbliższej przyszłości CPK najprawdopodobniej podpisze umowę z kolejnymi podmiotami, m.in. ze szkołą muzyczną na wykonanie projektu ubioru kamizelki oraz z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego na wykonanie audytów wzorniczych i prototypów dla przedsiębiorców w ramach projektu "Projektowanie innowacji - wzornictwo jako sposób budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw" (po rozstrzygnięciu konkursu, do którego aplikowała). CPK jest również partnerem w projekcie złożonym do Programu INTERREG Bałtyk Południowy.

Realizacja przedsięwzięcia umożliwiła uruchomienie na uczelni nowego kierunku studiów – Wzornictwa, gdzie studenci będą się kształcić w zakresie projektowania ubioru, tkanin, obuwia i galanterii skórzanej, wykorzystując zasoby w postaci powstałych laboratoriów. Mierzalnym efektem realizacji projektu jest wzrost liczby studentów - na nowo utworzonym kierunku studiuje 30 osób z prawie setki chętnych.

Efektom powstania CPK jest nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami i możliwość realizowania przez studentów uczelni projektów biznesowych. Zetknięcie się z biznesem już na etapie edukacji może wydatnie pomóc w podjęciu decyzji co do dalszych losów zawodowych (np. decyzji o prowadzeniu własnej firmy). Ważną korzyścią wynikającą z funkcjonowania CPK jest przygotowanie studentów poprzez nabycie wiedzy i umiejętności praktycznych do podjęcia pracy po zakończeniu lub już w trakcie studiów (część z nich znajduje pracę w firmach, z którymi współpracowała na studiach). Dla studentów i absolwentów uczelni, którzy rozpoczynają działalność gospodarczą w obszarze przemysłów kreatywnych nie bez znaczenia jest fakt, że na początkowym stadium rozwoju ich firm mogą bezpłatnie skorzystać z utworzonej w CPK przestrzeni co-workingowej, gdzie mogą realizować swoje pierwsze projekty biznesowe.

Dla przedsiębiorców istnienie Centrum oznacza dostęp do nowoczesnej infrastruktury badawczej, a także możliwość korzystania z kompetencji, wiedzy, doświadczenia naukowców i studentów Akademii, co w przyszłości przyczyniać się będzie do zwiększenia liczby wdrożeń nowych (lub udoskonalonych) produktów i/lub usług, co z kolei sprzyjać będzie budowaniu przewagi konkurencyjnej.

Korzyścią, jaką Akademia odniosła w wyniku realizacji CPK, jest również większa rozpoznawalność uczelni i zyskanie opinii dobrej szkoły artystycznej z doskonałym zapleczem technicznym.

Pewne efekty realizacji projektu będą mogły być odczuwalne w dalszej perspektywie - Centrum ma bowiem plany podjęcia współpracy na arenie międzynarodowej - jednak na obecnym etapie rozwoju koncentruje się raczej na współpracy z partnerami krajowymi.

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

Obecnie nie ma obaw co do utrzymania trwałości projektu. Uczelnia, w ramach której funkcjonuje CPK, jest finansowana ze środków MKiDN, które co roku przekazuje celową dotację na działanie Akademii Sztuki. Zasoby uczelni (lokalowe, wyposażeniowe, osobowe) w pełni zabezpieczają utrzymanie powstałej w ramach projektu infrastruktury badawczo-rozwojowej. Dodatkowo, środki, które są pozyskiwane w wyniku komercyjnej współpracy w ramach CPK przeznaczane są na potrzeby jego funkcjonowania – wynagrodzenia pracowników i drobne zakupy sprzętu, który może wspomóc przedstawienie dobrej oferty klientom.

Perspektywy na przyszłość związane są głównie ze zwiększeniem współpracy z biznesem w projektach badawczo-rozwojowych, a także z rozwijaniem współpracy na poziomie instytucjonalnym, dotyczącej projektów wpływających na zmianę otoczenia.

Pewnym zagrożeniem dla CPK może być wprowadzenie wydłużonego mechanizmu monitorowania w przypadku finansowania infrastruktury badawczej ze środków publicznych. Zgodnie bowiem ze stanowiskiem Komisji Europejskiej okresem, który należy brać pod uwagę dla potrzeb tego mechanizmu jest cały okres użyteczności ekonomicznej infrastruktury, a zatem cały okres jej amortyzacji. Oznacza to, że działalność gospodarcza prowadzona na danej infrastrukturze nie ustaje po zakończeniu okresu trwałości projektu, ale dopiero, gdy w pełni zamortyzowane aktywa trwałe przestają wchodzić w zakres regulacji o pomocy publicznej - w przypadku budynku CPK jest to 38 lat.

W ocenie przedstawiciela beneficjenta, wprowadzony mechanizm może w znaczącym stopniu ograniczyć możliwość rozwoju Centrum Przemysłów Kreatywnych. Po 5 latach funkcjonowania CPK może się bowiem okazać, że rynek (otoczenie biznesowe, konkurencja, przepisy prawa) wymusi konieczność wprowadzenia modyfikacji, zmian własnościowych, technicznych czy organizacyjnych, które będą miały wpływ na charakter projektu, a tym samym źródło przychodów będzie zupełnie inne i/lub na zupełnie innym poziomie. Wydłużenie obowiązku zachowania poziomu przychodów w okresie do 38 lat może blokować jakąkolwiek możliwość rozwoju organizacji i poszukiwania nowych źródeł na finansowanie utrzymania infrastruktury, czy zakupu nowoczesnych urządzeń badawczych, które pojawią się na rynku w najbliższych latach.

W związku ze zrealizowanym przedsięwzięciem wskazać można w szczególności na następujące korzystne efekty w zakresie jego oddziaływania:

- zrealizowana inwestycja już obecnie ma wpływ na kształtowanie się potencjału rozwojowego Akademii Sztuki w Szczecinie, w strukturach, której działa CPK. Projekt umożliwił rozwój nowego kierunku kształcenia studentów – w roku 2016/2017 po raz pierwszy uruchomiono kierunek Wzornictwo ze specjalizacją w zakresie projektowania produktu, projektowania ubioru i komunikacji wizualnej. Zainteresowanie nowym kierunkiem studiów daleko przekraczało liczbę dostępnych miejsc - z grupy ponad 100 chętnych rok akademicki rozpoczęło ok. 30 studentów,
- sfinansowana nowoczesna infrastruktura umożliwia zdobywanie wykształcenia związanego z projektowaniem i stwarza szansę studentom na pozyskanie nowych lub podwyższenie posiadanych kwalifikacji, wzmacniających pozycję na rynku pracy,
- daje szansę na lepsze wykorzystanie aktywności i potencjału intelektualnego kadry naukowej dla rozwoju społeczno-gospodarczego,

- możliwość współpracy z biznesem w realizacji projektów badawczo-rozwojowych, wykorzystujących infrastrukturę laboratoriów może stać się skutecznym czynnikiem wspomagającym procesy tworzenia przedsięwzięć typu start-up przez studentów, absolwentów, jak i pracowników naukowych Akademii,
- projekt tworzy warunki do rozwoju współpracy z innymi partnerami - uczelniami krajowymi i zagranicznymi, instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi, jak i innymi jednostkami działającymi w sferze B+R,
- inwestycja przyczynia się do wzmocnienia marki Szczecina jako miasta wspierającego rozwój sektora branży kreatywnej.

Zakup lub modernizacja taboru kolejowego

<i>typ projektu</i>	Zakup lub modernizacja taboru kolejowego
<i>tytuł projektu</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja kolejowego taboru pasażerskiego o napędzie elektrycznym 2. Zakup i modernizacja kolejowego taboru pasażerskiego o napędzie elektrycznym 3. Wykonanie i dostawa 10 sztuk autobusów szynowych o napędzie spalinowym wraz z możliwością udzielenia zamówień uzupełniających, stanowiących nie więcej niż 20% wartości zamówienia podstawowego
<i>beneficjent</i>	Województwo Zachodniopomorskie
<i>źródło finansowania</i>	<p>OP2 Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej</p> <p>Działanie 2.1 Zintegrowany system transportowy województwa</p> <p>2.1.7 Regionalny transport kolejowy – Schemat B Tabor kolejowy</p>
<i>wartość projektu</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 57,69 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 46,9 mln zł 2. 44,82 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 36,44 mln zł 3. 149,94 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 122,43 mln zł <p>Suma: 251,86 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 205,77 mln zł</p>

Informacje podstawowe

Zrealizowane projekty dotyczyły inwestycji w tabor kolejowy. Projekty nr 1 i 2 zakładały modernizację używanych elektrycznych zespołów trakcyjnych typu EN57, z których 7 sztuk było dotychczasową własnością Województwa Zachodniopomorskiego, a kolejnych 5 w ramach projektu zakupiono. Tabor przeznaczono do realizacji przewozów wewnątrz wojewódzkich w ramach dzierżawy przez wybranego w przetargu operatora.

Zmodernizowane elektryczne zespoły trakcyjne są eksploatowane w ruchu regionalnym na wybranych odcinkach linii kolejowych. W ramach projektu 1 są to odcinki linii:

- nr 351/202 Szczecin Główny – Koszalin;
- nr 404 Szczecinek – Białogard – Kołobrzeg;
- nr 402 Kołobrzeg – Koszalin;
- nr 202 Białogard – Koszalin – Słupsk.

W ramach projektu 2 są to odcinki linii:

- nr 351/401 Szczecin Główny – Świnoujście;
- nr 351/401 Szczecin Główny – Wysoka Kamieńska;
- nr 407 Wysoka Kamieńska - Kamień Pomorski;
- nr 273 Szczecin Główny – Gryfino –Chojna.

Projekt pn. *Wykonanie i dostawa 10 sztuk autobusów szynowych o napędzie spalinowym wraz z możliwością udzielenia zamówień uzupełniających, stanowiących nie więcej niż 20% wartości*

zamówienia podstawowego dotyczył natomiast zakupu fabrycznie nowych spalinowych pojazdów szynowych, przeznaczonych do obsługi odcinków:

- Szczecin – Goleniów – Kołobrzeg – Koszalin;
- Szczecin – Szczecinek – Chojnice;
- Szczecin – Walcz – Piła (po odbudowie i modernizacji przez PKP PLK linii kolejowej nr 403).

Dokonane inwestycje taborowe umożliwiły dostosowanie eksploatowanego taboru do parametrów technicznych linii kolejowych (prędkość do 120 km/h), wymagań środowiskowych (eliminacja otwartych obiegów wodno-kanalizacyjnych oraz ciężkich lokomotyw spalinowych) oraz potrzeb osób o ograniczonej sprawności ruchowej. Ponadto realizacja projektów pozytywnie wpłynęła na warunki podróżowania (pojazdy wyposażono w klimatyzację, wygodne fotele, wydajniejsze systemy ogrzewania, ulepszone oświetlenie, W-Fi), skrócenie czasu jazdy (dzięki nowym układom napędowym możliwe jest nie tylko osiągnięcie wyższej prędkości, ale także sprawniejsze przyspieszanie). Inwestycje w tabor przekładają się także na poprawę oferty przewozowej pod kątem jakości i liczby połączeń regionalnych, co w założeniach prowadzi do poprawy spójności komunikacyjnej i przestrzennej województwa oraz poprawy dostępności komunikacyjnej w regionach objętych projektami (m.in. północno-wschodnia część województwa zachodniopomorskiego). Ponadto, inwestycje w tabor dają realną alternatywę dla motoryzacji indywidualnej, sprzyjają ograniczeniu ruchu kołowego, zmniejszeniu liczby wypadków drogowych i obniżeniu poziomu zanieczyszczenia środowiska.

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Celem projektów związanych z taborem przeznaczonym do obsługi regionalnych połączeń kolejowych na obszarze województwa zachodniopomorskiego jest zapewnienie sprawnego i dostępnego dla wszystkich mieszkańców regionu pasażerskiego transportu kolejowego charakteryzującego się wysokiej jakości ofertą przewozową. Odpowiada to celowi poddziałania RPO WZ 2.1.7 Regionalny transport kolejowy w ramach osi priorytetowej 2. Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej, sformułowanemu jako *wzrost spójności komunikacyjnej i przestrzennej województwa zachodniopomorskiego*.

Przed realizacją projektów na terenie województwa zachodniopomorskiego operator (Przewozy Regionalne) eksploatował głównie przestarzałe elektryczne zespoły trakcyjne EN57, składy ciężkich lokomotyw spalinowych z wagonami oraz zakupione z Niemiec 40-letnie autobusy szynowe. Oprócz tego Województwo Zachodniopomorskie było w posiadaniu 3 spalinowych wagonów motorowych serii SA103 (214Ma), przeznaczonych głównie do obsługi połączeń Kołobrzeg – Goleniów – Szczecin, oraz jednego spalinowego zespołu trakcyjnego serii SA109 wprowadzonego do użytku w 2004 roku na linii Goleniów – Kołobrzeg. Należące do Województwa Zachodniopomorskiego autobusy szynowe były wówczas jedynymi pojazdami zapewniającymi współczesny poziom komfortu podróżnym, z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych (m.in. częściowo niska podłoga, przystosowanie toalety, rampa wjazdowa), zamkniętym obiegiem toalet oraz monitoringiem wnętrza dla celów bezpieczeństwa.

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego aktywnie angażując się w rolę organizatora przewozów kolejowych realizuje od 2009 roku program pełnego zabezpieczenia potrzeb przewozowych mieszkańców regionu w zakresie transportu kolejowego, czego efektem jest odnowa taboru kolejowego dokonywana w oparciu o różne źródła finansowania. Oprócz pozyskania środków z RPO WZ na realizację wskazanych projektów, samorząd województwa dokonywał zakupów taborowych

także ze środków własnych oraz przy wykorzystaniu środków z budżetu państwa i Funduszu Kolejowego:

- w latach 2010-12 zrealizowano zakup 12 sztuk trzyczłonowych spalinowych zespołów trakcyjnych (przy wykorzystaniu środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013);
- w latach 2013-2016 zrealizowano zakup i modernizację 17 sztuk trzyczłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych (przy wsparciu RPO WZ);
- w latach 2013-15 zrealizowano, wspólnie z Województwem Lubuskim, zakup 16 sztuk (13 dla Województwa Zachodniopomorskiego i 3 dla Województwa Lubuskiego) czteroczłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych (przy wykorzystaniu środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko);
- w latach 2011-12 zrealizowano zakup 2 sztuk dwuczłonowych spalinowych zespołów trakcyjnych (przy wykorzystaniu środków z rezerwy celowej).

Dzięki tym inwestycjom, flota własnych pojazdów szynowych województwa powiększyła się do 48 sztuk. Eksploatowany obecnie na terenie województwa zachodniopomorskiego tabor kolejowy przeznaczony do przewozów regionalnych jest jednym z najnowocześniejszych w Polsce.

Równolegle do odnowy taboru prowadzone są także prace nad poprawą oferty połączeń, zapewniające właściwe wykorzystanie zakupionego taboru. Osiągnięcie zakładanych celów wspierają także zrealizowane w ramach RPO WZ projekty związane z poprawą stanu infrastruktury kolejowej:

- modernizacja linii kolejowej Kołobrzeg – Goleniów wraz z budową łącznicy, umożliwiająca dojazd do lotniska Szczecin - Goleniów od strony Szczecina i Kołobrzegu;
- modernizacja linii Wałcz - Ulikowo, której efektem jest przywrócenie po 12 latach przerwy bezpośredniego połączenia kolejowego Wałcza i Piły ze Szczecinem.

Efekty realizacji projektu

W ramach projektów pn. *Modernizacja kolejowego taboru pasażerskiego o napędzie elektrycznym* oraz *Zakup i modernizacja kolejowego taboru pasażerskiego o napędzie elektrycznym* zmodernizowano łącznie 12 używanych elektrycznych zespołów trakcyjnych typu EN57 (5 z nich w ramach projektu zakupiono na rynku wtórnym). Wykonawcą modernizacji były Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego "Mińsk Mazowiecki" S. A. (grupa kapitałowa PESA).

Zmodernizowane EN57AL wyposażono m. in. w klimatyzację przestrzeni pasażerskiej i kabiny maszynisty, Internet bezprzewodowy Wi-Fi, ergonomiczne fotele pasażerskie z zagłówkami i podłokietnikami, automatyczne drzwi odskokowo-przesuwne otwierane indywidualnie, gniazdko 230V umożliwiające pasażerom podłączenie laptopów lub ładowanie telefonów komórkowych, audio-wizualny system informacji pasażerskiej, pochylnie wjazdowe dla wózków, toalety w systemie zamkniętym, kamery szlakowe oraz monitoring wewnętrzny.

W ramach projektu pn. *Wykonanie i dostawa 10 sztuk autobusów szynowych o napędzie spalinowym wraz z możliwością udzielenia zamówień uzupełniających, stanowiących nie więcej niż 20% wartości zamówienia podstawowego* zakupiono łącznie 12 sztuk autobusów szynowych PESA SA136 wyposażonych w klimatyzację, szyby pochłaniające energię słoneczną, wygodne fotele z zagłówkami i podłokietnikami, system zewnętrznego i wewnętrznego monitoringu, system diagnostyki pokładowej pojazdów. Pojazdy są częściowo niskopodłogowe.

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

Pierwsze zmodernizowane w ramach omawianych projektów elektryczne zespoły trakcyjne EN57AL rozpoczęły obsługę połączeń regionalnych w 2013 r. Od 2014 r. dostępna jest dla pasażerów sieć bezprzewodowa Wi-Fi. Zmodernizowane jednostki od momentu dostarczenia uczestniczą w realizacji regularnych połączeń kolejowych zamawianych przez Województwo Zachodniopomorskie i obsługiwanych przez operatora wyłonionego w przetargu (Przewozy Regionalne). Ich eksploatacja przebiega bez przeszkód. Według przedstawicieli samorządu województwa zachodniopomorskiego pasażerowie wysoko oceniają komfort podróży zmodernizowanymi pojazdami. W 2016 r. lokalne media zainteresował poziom bezpieczeństwa zapewniany przez zmodernizowane zespoły trakcyjne. Według ekspertów z branży kolejowej pomimo unowocześnionego nadwozia zmodernizowane pojazdy nie mają takiej wytrzymałości zderzeniowej, jak współczesne, zaprojektowane ze strefami zgniotu, pochłaniającymi energię ewentualnej kolizji. Zwrócono jednak uwagę, że zmodernizowane zespoły trakcyjne są eksploatowane na trasach, na których prawdopodobieństwo niebezpiecznych zdarzeń jest niewielkie, a poziom bezpieczeństwa utrzymywany przy zwykłej eksploatacji jest wystarczający².

Dostarczone w ramach projektu pn. *Wykonanie i dostawa 10 sztuk autobusów szynowych o napędzie spalinowym wraz z możliwością udzielenia zamówień uzupełniających, stanowiących nie więcej niż 20% wartości zamówienia podstawowego* szynobusy PESA SA136 obsługują regularne połączenia kolejowe w województwie zachodniopomorskim od 2010 r. Przez pierwszych 6 lat eksploatacja szynobusów przebiegała bez większych przeszkód, nie licząc pojedynczych awarii oraz zdarzeń losowych. Np. w 2014 r. w ciągu kilku miesięcy poważnym uszkodzeniem w kolizjach z pojazdami drogowymi oraz zwierzyną leśną uległo aż 5 szynobusów (w tym 4 zakupione w ramach omawianego projektu). Uszkodzenia były na tyle poważne, że skutkowały długotrwałym wyłączeniem z ruchu i wymagały zastąpienia innym taborem – w niektórych przypadkach składami lokomotyw i wagonów, osiągającymi niższe prędkości, co wiązało się z opóźnieniami w realizacji kursów. Tak duża liczba zdarzeń tego typu wskazuje na konieczność poprawy bezpieczeństwa w miejscach krzyżowania ruchu kolejowego z drogowym. Po dokonaniu niezbędnych napraw szynobusy wróciły do regularnego ruchu, jednak w 2016 r. – po pęknięciu elementu podwozia pociągu tego samego typu eksploatowanego w województwie opolskim – pojawiła się groźba wyłączenia z użytkowania przez Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego eksploatowanych w województwie zachodniopomorskim szynobusów marki PESA. Ostatecznie producent przeprowadził dokładną kontrolę podwozia wszystkich pojazdów pod kątem pęknięć i uszkodzeń, nie stwierdzając uchybień wymagających wycofania ich z użytkowania.

² Ł. Rabikowski, Eksperci kolejowi: Zmodernizowane pociągi mniej bezpieczne niż nowe, Radio Szczecin, 26.03.2016 r., <http://radioszczecin.pl/7,335735,biznes&dtx=&szukaj=&go=morelist&s=29> [dostęp: 11.01.2017 r.]

Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 109 na odcinku Mrzeżyno – Trzebiatów

<i>tytuł projektu</i>	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 109 na odcinku Mrzeżyno - Trzebiatów
<i>beneficjent</i>	Województwo Zachodniopomorskie
<i>źródło finansowania</i>	OP2 Rozwój infrastruktury transportowej i energetycznej Działanie 2.1 Zintegrowany system transportowy województwa 2.1.1 Regionalna infrastruktura drogowa
<i>wartość projektu</i>	15,73 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 7,8 mln zł

Informacje podstawowe

Droga wojewódzka nr 109 to jedno z podstawowych połączeń transportowych prowadzących do miejscowości nadmorskich w pasie Pomorza Zachodniego. Przechodzi ona przez takie miejscowości jak Mrzeżyno, Trzebusz, Trzebiatów i Gryfice. DW 109 łączy się z siecią dróg krajowych w miejscowości Płoty, umożliwiając dalszą podróż w kierunku Szczecina lub Gdańska drogą krajową nr 6 (planowaną do rozbudowy na całym odcinku do standardu drogi ekspresowej na całej długości). Z kolei w miejscowości Trzebiatów droga nr 109 krzyżuje się z innymi drogami wojewódzkimi: DW 103 (Trzebiatów – Kamień Pomorski) oraz DW 102 (Kołobrzeg – Międzyzdroje). Z powodu łączenia istotnych relacji w skali regionalnej oraz zapewniania dostępu do terenów nadmorskich droga ta przenosi duże natężenie ruchu pojazdów, szczególnie w sezonie turystycznym.

Inwestycja prowadzona na drodze wojewódzkiej nr 109 na odcinku Mrzeżyno – Trzebiatów (km 0+000 – 6+396) polegała na przebudowie nawierzchni jezdni, poboczy, skrzyżowań oraz budowie i przebudowie zatok autobusowych. Ponadto zakres inwestycji obejmował budowę kanalizacji deszczowej przepustów oraz obiektu mostowego nad kanałem Stara Rega.

Beneficjentem projektu był samorząd województwa zachodniopomorskiego, a realizatorem inwestycji Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie. W ramach ogłoszonego przetargu wykonawcą inwestycji wybrana została firma Budimex S.A., która rozpoczęła przebudowę pod koniec stycznia 2011 r. Wartość projektu wyniosła 15,73 mln zł, ze wsparciem z funduszy RPO WZ na poziomie 7,8 mln zł.

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Głównym celem projektu była poprawa stanu infrastruktury drogowej i technicznej oraz zwiększenie i poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego. Dzięki temu zwiększyć się miała jakość życia mieszkańców oraz usprawnieniu ulec miał dojazd do terenów atrakcyjnych inwestycyjnie i turystycznie. Postawione cele wynikały z istotności drogi wojewódzkiej nr 109 w układzie transportowym województwa oraz jej niskiego standardu i stanu technicznego.

DW 109 stanowi najkrótsze połączenie do miejscowości położonych w pasie nadmorskim, które są dużymi generatorami ruchu turystycznego w sezonie letnim. Szacowano, że zwiększenie średniego natężenia ruchu w tym okresie wynosi o 50% więcej względem pozostałych miesięcy. Generalnie

pomiary ruchu drogowego na drogach wojewódzkich przeprowadzane przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad wykazały, że na odcinku Mrzeżyno – Trzebiatów średni dobowy ruch pojazdów w ujęciu rocznym w 2005 r. wyniósł 2626 (SDRR), a w 2010 r. już 3578 pojazdów, co stanowiło wzrost na poziomie ponad 35%. W związku ze zwiększającym się ruchem pojazdów nadmiernej degradacji ulegała nawierzchnia jezdni. Ponadto na odcinku drogi o takim poziomie natężenia ruchu brakowało elementarnych elementów wyposażenia: odpowiedniego odwodnienia, dobrej jakości poboczy, chodników czy elementów uspokojenia ruchu w obszarach zabudowanych. Ograniczenia infrastrukturalne powodowały, że okresowo dochodziło do ograniczeń w płynności ruchu, szczególnie w okresie wzmożonego ruchu turystycznego.

Efekty realizacji projektu

W ramach projektu dokonano przebudowy odcinka drogi wojewódzkiej nr 109 na długości ponad 6,3 km, której efektem było znacząca poprawa warunków prowadzenia ruchu. Kierowcy uzyskali możliwość podróży w komfortowych warunkach, po nowo wyremontowanej nawierzchni jezdni. Ponadto poszerzenie pasa drogowego umożliwiło poszerzenie pasów ruchu i utwardzenie poboczy. W ten sposób poprawiło się bezpieczeństwo podróży, szczególnie w miejscach gdzie manewry wzajemnego wymijania się pojazdów odbywały się z koniecznością zjazdów z części asfaltowej jezdni.

Projekt wpłynął również w pozytywny sposób na odbywanie podróży przez osoby niezmotoryzowane. Wygospodarowano przestrzeń na chodniki w miejscach wzmożonego ruchu pieszego. Przejścia dla pieszych zostały wyposażone w wysepki (azyle) aby ułatwić pokonywanie jezdni w bezpieczny sposób. Przy przejściach zastosowano zgodnie z przepisami obniżenia krawężników, które ułatwiają poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami. Poprawie uległa także infrastruktura dla transportu publicznego, którą zmodernizowano i rozbudowano. Na uwagę zasługuje właściwa lokalizacja przystanków wzdłuż drogi, które umiejscowione są bezpośrednio przy skrzyżowaniach dróg, przy każdym wylocie, tworząc spójne zespoły przystankowe.

Zastosowanie elementów uspokojenia ruchu poprawiło także bezpieczeństwo podróży rowerzystów. Poza wspomnianymi wyżej azylami na przejścia dla pieszych wybudowano także wysepki na wlotach do terenów zabudowanych. Wprowadzają one tzw. *esowanie* ruchu, które wymusza na kierowcach zmniejszenie prędkości jazdy oraz uniemożliwiają wykonywanie manewrów wyprzedzania w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Bezpieczeństwo rowerzystów poprawiło także poszerzenie pasów ruchu, które ułatwiło pojazdom ich wymijanie i wyprzedzanie. W istotny sposób ogranicza to częste zdarzenia drogowe jakimi są najechania lub spychanie rowerzystów z jezdni.

Pozytywne oddziaływanie realizacji projektu odczuć mogą także mieszkańcy zamieszkujący bezpośrednio wzdłuż przebudowanego odcinka drogi. Budowa kanalizacji deszczowej poprawiła odpływ wód powierzchniowych z jezdni, a przez to ograniczyła ryzyko zalania prywatnych posesji i domów sąsiadujących z pasem drogowym w czasie ulewnych deszczy. Z drugiej strony jednak w związku z poprawą warunków prowadzenia ruchu należy spodziewać się zwiększonej liczby pojazdów korzystających z drogi, które będą emitowały wzmożony hałas i zanieczyszczania powietrza. Efekt ten nie jest dotychczas widoczny w danych generalnego pomiaru ruchu na drogach wojewódzkich z 2015 r., gdzie odnotowano spadek liczby pojazdów o blisko 20% (do poziomu 2907 SDRR) względem roku pomiaru z roku 2010. Niewątpliwie jest to efektem utrudnień, które dotyczyły podróżujących w trakcie remontu na całym odcinku DW 109 (jak np. wyłączenia jednego z pasów ruchu, ograniczenie prędkości jazdy w obszarze robót budowlanych do 20 km/h) i wyboru alternatywnych tras w dojazdach do celów podróży.

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

Z uwagi na istotność drogi w układzie transportowym województwa zrealizowany projekt przebudowy odcinka DW 109 cechuje duża skala oddziaływania. Ma ono wymiar zarówno gospodarczy jak i środowiskowy. Z punktu widzenia rozwoju sektora turystyki w województwie zachodniopomorskim poprawa warunków prowadzenia ruchu pojazdów oraz funkcjonowania transportu publicznego w dojazdach do miejscowości nadmorskiego przynosi wymierne efekty w zwiększającej się liczbie odwiedzających, korzystających z noclegów i atrakcji turystycznych. Poprzez skrócenie czasu przejazdu zwiększyła się dostępność transportowa pasa nadmorskiego, co przy jednoczesnej dbałości o poprawę bezpieczeństwa ruchu pozwala na prognozę, że ciąg ten będzie coraz częściej wykorzystywany przez podróżnych. Dane Głównego Urzędu Statystycznego pokazują, że w powiecie gryfickim od 2013 r. wzrasta stopień wykorzystania miejsc noclegowych, pomimo spadków w poprzednich latach. Oczywiście jest, że nie jest to tylko i wyłącznie efekt poprawy infrastruktury drogowej w regionie (ale przede wszystkim wzrostu atrakcyjności turystyki krajowej względem zagranicznej) jednak działania te mają również istotne znaczenie. Oddziaływanie projektu w wymiarze gospodarczym to także zwiększenie nośności drogi DW 109, które umożliwiło efektywniejsze prowadzenie drogowych przewozów towarowych, a przez to oszczędności w tego typu przejazdach. Ma to również istotne znaczenie w kontekście trwałości projektu, ponieważ wzmocnienie podbudowy drogi i jej zwiększona nośność zmniejsza możliwość przyspieszonej degradacji.

Dzięki budowie kanalizacji deszczowej w ramach projektu uzyskano także pozytywne efekty środowiskowe. Ograniczono możliwość podtopień prywatnych posesji sąsiadujących z pasem drogowym przez wody opadowe oraz zastosowano częściowe oczyszczanie wód. Jednakże podniesienie jakości nawierzchni jezdni i standardu technicznego drogi może wpływać na znaczne zwiększenie ruchu pojazdów. Dla okolicznych mieszkańców może to oznaczać zwiększone narażenie na hałas i zanieczyszczenia powietrza. Tego typu negatywnych efektów dla jakości zamieszkania nie odnotowano w wymiarze bezpieczeństwa ruchu drogowego, które uległo znaczącej poprawie wskutek zastosowania kompleksowych rozwiązań w zakresie uspokojenia ruchu, co wpisuje się w pełni w zakładane cele projektu i RPO WZ.

Budowa elektrowni wiatrowej DBC Wind Tech w Jarszewku

tytuł projektu	Budowa elektrowni wiatrowej DBC Wind Tech w Jarszewku
<i>beneficjent</i>	Dr Barzyk Consulting Grzegorz Barzyk
<i>źródło finansowania</i>	OP4 Infrastruktura ochrony środowiska Działanie 4.1 Energia odnawialna i zarządzanie energią
<i>wartość projektu</i>	1 599 526 zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 780 000 zł

Informacje podstawowe

W trakcie prac nad RPO WZ 2007-2013 nie były jeszcze znane obowiązujące obecnie nałożone na kraje członkowskie zobowiązania w zakresie energetyki i niskoemisyjnej gospodarki. Ostatecznie, w horyzoncie 2020 r. Polskę zobowiązano do zwiększenia udziału źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto do poziomu 15%, co wynika z Dyrektywy 2009/28/WE.³ Szczegółowa ścieżka dojścia do tego stanu została określona w opracowanym w 2010 r. *Krajowym planie działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych*. Szczególnie istotną rolę przypisano sektorowi elektroenergetyki, w którym duże znaczenie od początku miała ogrywać energetyka wiatrowa. Oczekiwania związane z wielkością zainstalowanych mocy oraz poziomem produkcji nie zostały w tym dokumencie zaprezentowane w przekroju regionalnym, jednak było oczywiste, że to właśnie województwo zachodniopomorskie – z uwagi na swoje bardzo korzystne położenie - będzie jedną z naturalnych lokalizacji dla powstających farm wiatrowych. Od początku było także oczywiste, że osiągnięcie ww. celów będzie wymagało stworzenia odpowiednich zachęt inwestycyjnych dla sektora prywatnego, co w efekcie doprowadziło do powstania krajowego systemu wsparcia, którego centralnym punktem był obrót prawami majątkowymi (tzw. zielonymi certyfikatami) powstającymi w wyniku konwersji wydawanych przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia. Ważnym uzupełnieniem tego systemu było także bezpośrednie wsparcie inwestycyjne pochodzące ze środków europejskich.

Województwo zachodniopomorskie od lat pozostaje wśród polskich regionów liderem w zakresie wykorzystania energetyki wiatrowej. Wg danych URE, w 2016 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 98 lądowych farm wiatrowych o łącznej mocy prawie 1,5 GW (a więc ponad 1/4 łącznych mocy zainstalowanych w tej technologii w Polsce). Szczególnie korzystne warunki dla farm wiatrowych występują w pasie nadmorskim oraz w okolicach Zalewu Szczecińskiego, gdzie zlokalizowana została (w gminie Stepnica) omawiana w tym studium inwestycja. Warto także podkreślić, że dobre warunki (siła wiatru, liczba dni wietrznych w roku) oznaczają, że to właśnie instalacje działające na Pomorzu Zachodnim w najbardziej efektywny kosztowo sposób przybliżają Polskę do osiągnięcia celów wyznaczonych na poziomie europejskim.

³ DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Projekt polega na budowie elektrowni wiatrowej zlokalizowanej w Jarszewku na terenie gminy Stepnica. Postać instalacja ma moc 600 kW, co przekłada się na przeciętną roczną produkcję energii elektrycznej z wiatru na poziomie około 1000 MWh. Zakres rzeczowy inwestycji obejmował budowę fundamentów, zakup i instalację samego wiatraka, a także budowę przyłącza, które pozwoliło na połączenie nowej instalacji z Krajowym Systemem Elektroenergetycznym.⁴ Beneficjent – firma dr Barzyk Consulting – przed realizacją inwestycji zgromadziła szerokie doświadczenie związane z inwestycjami w instalacje wytwarzające energię ze źródeł odnawialnych.

Efekty realizacji projektu

Oprócz zwiększonej produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (co bezpośrednio przekłada się na odpowiedni wskaźnik rezultatu RPO WZ 2007-2013) warto zwrócić uwagę na następujące efekty inwestycji:

- efekt ekologiczny związany z rozwojem niskoemisyjnej gospodarki: około 1 000 MWh rocznie produkowanych w nowej instalacji z wiatru oznacza zmniejszenie emisji CO o prawie 3 tys.;
- poprawa jakości powietrza (zakładając zastąpienie energii produkowanej ze źródeł konwencyjnych);
- dodatkowe efekty zewnętrzne, związane m.in. z nawiązaniem współpracy z Akademią Morską (wsparcie dydaktyki Wydziału Mechanicznego na kierunku *Mechanika i budowa maszyn*).

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

Projekt wpisuje się w cele Działania 4.1 RPO WZ 2007-2013, które miało docelowo doprowadzić do zwiększania znaczenia nośników odnawialnych w bilansie energetycznym województwa zachodniopomorskiego, w szczególności w sektorze elektroenergetyki. Jak wynika z analizy przedstawionej w części głównej raportu, to właśnie farmy wiatrowe okazały się typem projektów, który cieszył się największym zainteresowaniem wnioskodawców i na który ostatecznie przeznaczono największą część dostępnej alokacji. Okazało się także, że instalacje wykorzystujące energię wiatru w znacznym stopniu przyczyniły się do realizacji celu wyznaczonego wskaźnikiem rezultatu. Na tle pozostałych siedmiu projektów wykorzystujących tę technologię, analizowana inwestycja należy do grupy mniejszych, obejmujących zaledwie jeden wiatrak (w największym projekcie wybudowano aż siedem wiatraków), do tego o stosunkowo niewielkiej mocy. Niezależnie od tego, dofinansowana inwestycja wpisywała się w rozpoczęty po 2005 r. trend szybkiego rozwoju energetyki wiatrowej w województwie zachodniopomorskim, co doprowadziło do ponad dziesięciokrotnego wzrostu zainstalowanej mocy (obecnie już ponad 1 GWe) i radykalnego zwiększenia nośników odnawialnych w produkcji energii elektrycznej w regionie. Na tym tle analizowany projekt (moc zainstalowana 0,6MWe) jest więc raczej przedsięwzięciem o znaczeniu przede wszystkim lokalnym.

Interesującym wyróżnikiem projektu jest także jego realizacja przez stosunkowo niewielki podmiot, który - najprawdopodobniej - w czasie ubiegania się o wsparcie z RPO WZ 2007-2013 znajdował się w luce finansowej, tj. nie miał szans na uzyskanie na rynku komercyjnym. Należy jednak zaznaczyć, że inwestycja ostatecznie została w 2016 r. sprzedana innemu podmiotowi, co wynikało m.in. z decyzji beneficjenta o zmianie profilu działalności gospodarczej.

⁴ tj. powiązanie rozdzielnic SN kablem 15 kV o długości 665 m do słupa energetycznego, będącego podporą linii energetycznej 15 kV wyprowadzonej z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Reclaw.

Rewitalizacja Kołobrzeskiej Strefy Uzdrawiskowej

tytuł projektu	Rewitalizacja Kołobrzeskiej Strefy Uzdrawiskowej
beneficjent	Gmina Miasto Kołobrzeg
źródło finansowania	OP 5 Turystyka, Kultura i Rewitalizacja 5.1 Infrastruktura turystyczna 5.1.1 Infrastruktura turystyki
wartość projektu	21,4 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 10,1 mln zł

Informacje podstawowe

Przedmiotem tego projektu indywidualnego była realizacja szeregu inwestycji zlokalizowanych w reprezentacyjnej, głównie centralnej części strefy uzdrawiskowo-wypoczynkowej Kołobrzegu. Były to:

1. rewitalizacja nadmorskiego, miejskiego Parku imienia Jedności Narodowej;
2. rewitalizacja nadmorskiego, miejskiego Parku imienia Stefana Żeromskiego;
3. przebudowa ul. Rodziewiczówny (miejskiej promenady);
4. przebudowa ul. Kołtątaja;
5. modernizacja kortów tenisowych.

Inwestycja została zrealizowana w latach 2009-2013 przez Gminę Miasto Kołobrzeg przy wsparciu z Działania 5.1 *Infrastruktura turystyczna*, które zakładało realizację inwestycji w infrastrukturę turystyczną (tworzenie nowych oraz podniesienie standardu technicznego istniejących obiektów turystycznych oraz infrastruktury rekreacyjnej) celem umożliwienia rozwoju nowych form turystyki, poprawy dostępności turystycznej regionu, wydłużenia sezonu turystycznego, a w rezultacie przyczyniających się do wzrostu atrakcyjności i konkurencyjności województwa zachodniopomorskiego.

Kołobrzeg to liczące blisko 50 tys. mieszkańców nadmorskie miasto powiatowe u ujściu rzeki Parsęty. Ma status czołowego w Polsce kurortu wypoczynkowego i uzdrawiskowego (z 200-letnią tradycją), słynącego z pięknych plaż, dużego nasłonecznienia, źródeł solankowych i kopalni borowiny. Na tej bazie powstała bogata infrastruktura sprzyjająca wypoczynkowi, kuracjom (jedenaście kierunków leczenia uzdrawiskowego) i aktywności fizycznej, na którą składają się m.in.: kilkanaście tysięcy miejsc noclegowych (w tym na najwyższym poziomie), ośrodki odnowy biologicznej wykorzystujące preparaty z miejscowej borowiny i solanki, liczne punkty gastronomiczne, obiekty kulturalne i sportowe, szlaki spacerowe i rowerowe, ułatwiające aktywny wypoczynek.

Specyfiką Kołobrzegu, na tle licznych polskich miast nadbałtyckich, jest współwystępowanie silnie rozwiniętych funkcji wypoczynkowo – uzdrawiskowych oraz bogatego zaplecza okołoturystycznego, pozwalającego przyjezdnym na spędzenie w interesujący sposób nawet długich pobytów. Ze względu na zdarzającą się w Polsce nawet latem kapryśną pogodę, szczególnie istotna jest bogata w Kołobrzegu oferta spędzania czasu poza plażą: zwiedzanie zabytków (m.in. gotyckiej Bazyliki Mariackiej, neogotyckiego ratusza, charakterystycznej latarni morskiej), spacery ulicami z zabytkową zabudową uzdrawiskową, skosztowanie solanki z ogólnodostępnego źródła (które przed wiekami służyło do pozyskiwania soli – źródła bogactwa miasta), rejsy promowe na Bornholm, oferta kulturalna (koncerty,

wystawy, seanse filmowe, inne działania Regionalnego Centrum Kultury - samorządowej instytucją kultury) i sportowa (bogata oferta Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji – stadiony piłkarskie, korty tenisowe, aquapark, lodowisko). Kilka z imprez kulturalno-rozrywkowych ma wysoką renomę, gwarantującą znaczne zainteresowanie publiczności (np. Sunrise Festiwal, Międzynarodowe Spotkania z Folklorem INTERFOLK, Kołobrzesci Festiwal Filmowy "Suspense Film Festival", Festiwal Opery i Operetki). W rezultacie, roczna liczba turystów wynosi około miliona osób, w tym przeszło 300 tys. w miesiącach wakacyjnych. Latem, zwłaszcza przy gorszej pogodzie, miasto tłumnie odwiedzają turyści spędzający wakacje w pobliskich, małych miejscowościach nadmorskich, pozbawionych tak licznych atrakcji.

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Celem przedsięwzięcia była poprawa atrakcyjności miasta, a pośrednio i województwa, poprzez rewitalizację zdegradowanej infrastruktury turystycznej i sportowej (szeroko służącej także mieszkańcom), pozwalającej na rozwój i poprawę jakości oferty turystycznej. W konsekwencji autorzy projektu chcieli wpłynąć na wydłużenie sezonu turystycznego w Kołobrzegu.

Zasadniczym problemem, dotyczącym branży turystyczno-uzdrowiskową w Kołobrzegu, jest relatywnie krótki sezon turystyczny, ograniczony głównie do okresu letnich wakacji. W opisywanym przedsięwzięciu miasto pragnęło przeciwdziałać temu zjawisku poprzez poprawę jakości zieleni miejskiej i infrastruktury uzdrowiskowej i sportowej. Stan wyżej wymienionej infrastruktury w obszarze śródmiejskim (szczególnie często uczęszczanym przez turystów oraz mieszkańców) w momencie przygotowywania opisywanego projektu był niewystarczający. W szczególności złym stanie znajdowały się dwa zabytkowe, centralne parki miejskie, zawierające wiele cennych okazów drzew: Park im. Stefana Żeromskiego oraz Park im. Jedności Narodowej. W znacznym stopniu były one zdewastowane. Zieleń w widocznym stopniu uległa degradacji, przede wszystkim w wyniku długoletnich zaniedbań pielęgnacyjnych. Renowacji wymagały również urządzenia techniczne małej architektury (ławki, oświetlenie). Parki miejskie (zwłaszcza im. Żeromskiego), rozciągnięte w bezpośredniej bliskości plaży, stanowią popularne miejsce spacerowiczów, rowerzystów, biegaczy, stąd urządzenie tej przestrzeni w sposób estetyczny i bezpieczny (kwestia właściwego oświetlenia, usunięcia suchych konarów) to działania uatrakcyjniające ofertę miasta.

Na skraju Parku im. Żeromskiego znajdowały się wymagające doinwestowania miejskie korty tenisowe, które ze względu na swą lokalizację mogły być atrakcyjne zarówno dla turystów, jak i mieszkańców. Ich przebudowa została włączona do opisywanego projektu, podobnie jak ulic Rodziewiczówny (ciągnącej się wzdłuż Parku im. Żeromskiego, obok remontowanych kortów – wymagała rewitalizacji, przystosowania do funkcji eleganckiej promenady) i Kołłątaja (stanowiącej łącznik plaży z centrum miasta – jej nawierzchnia była zdewastowana, brak było miejsc parkingowych i równego chodnika). Dogłębnej renowacji i przebudowy wymagały parkowe ścieżki spacerowe i rowerowe, konieczne było m.in. rozdzielanie intensywnego (zwłaszcza latem) ruchu pieszych i rowerzystów, aby nie prowokować zagrożeń. Tak więc poza Parkiem im. Jedności Narodowej (który leży na zachód od Parsęty i stanowi nadmorski teren spacerowo-rekreacyjny), pozostałe inwestycje zlokalizowano na niewielkim obszarze znajdującym się w centrum dzielnicy rekreacyjno-uzdrowiskowej miasta (czyli na wschód od Parsęty).

Przedsięwzięcie pozwoliło w pełni zrewitalizować obydwa parki znajdujące się pod ochroną konserwatora zabytków. Wykonano nowe nawierzchnie alejek, wykorzystując zazwyczaj istniejące trakty, zainstalowano efektywne oświetlenie o nowoczesnej stylistyce, zamontowano szereg elementów małej architektury (kosze na śmieci, ławki). Nawierzchnie alejek zostały wykonane z

różnych materiałów, dostosowanych do potrzeb użytkowników (mineralnych – do potrzeb biegaczy, wysokiej jakości płyt betonowych i kostki betonowej – do potrzeb spacerowiczów i rowerzystów). Ich równa powierzchnia sprzyja korzystaniu z terenu przez osoby niepełnosprawne oraz poruszających się z wózkami dziecięcymi. Poprawiono estetykę parków poprzez usunięcie drzew i konarów obumarłych lub stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi, wykarczowano tzw. samosiewy (na usunięcie których nie jest wymagane uzyskanie zezwolenia), dokonano cięć regulujących korony drzew i skupiny krzewów.

Wykonano remont i przebudowę nawierzchni ul. Rodziewiczówny (wyłożono ją eleganckimi, dużymi płytami granitowymi oraz kostką granitową), wraz z modernizacją kanalizacji deszczowej. Ścieżkę rowerową z pasa drogowego tej ulicy przeniesiono na teren pobliskiego Parku im. Żeromskiego. Wzdłuż ulicy zamontowano nowe lampy oświetleniowe oraz stylizowane, efektowne drewniane ławki. Z kolei kompletna przebudowa 770 m ul. Kołłątaja objęła położenie nawierzchni asfaltowej, zbudowanie zatok parkingowych, ułożenie chodnika i zainstalowanie oświetlenia.

Inwestycja w obrębie kortów tenisowych objęła modernizację 8 kortów, teren ogrodzono i oświetlono, wykonano nowe instalacje (wodociągową, sanitarną, gazową, kanalizacji deszczowej). Zburzono istniejący oraz wybudowano nowy budynek socjalno-administracyjny stanowiący zaplecze socjalne i sportowe dla użytkowników kortów.

Gmina Miasto Kołobrzeg jest zarządcą i operatorem zdecydowanej większości przebudowanej i stworzonej w ramach projektu infrastruktury i odpowiada za jej utrzymanie. Tylko dla przebudowanych kortów tenisowych w drodze konkursu wybrano operatora (ponosi comiesięczne opłaty dzierżawne na rzecz miasta), który administruje obiektem, utrzymuje go i m.in. organizuje zajęcia dla dzieci i młodzieży, turnieje tenisowe. Planowano także wydzierżawienie 6 miejsc handlowych w pasie ul. Rodziewiczówny, jednak chcąc utrzymać elegancki charakter tego miejsca zrezygnowano z tego pomysłu.

Efekty realizacji projektu

Inwestycja pozwoliła podnieść walory estetyczne miejskiej strefy wypoczynkowo-uzdrowiskowej, rozwinąć infrastrukturę sportową, podnieść bezpieczeństwo na terenie realizowanych inwestycji. Przebudowano łącznie 3 km szlaków turystycznych oraz zmodernizowano 26 hektarów terenów rekreacyjno-sportowych.

Przedsięwzięcie pozwoliło przywrócić dawny blask znacznego terenu nadmorskiej dzielnicy, a tym samym podnieść atrakcyjność turystyczną miasta i regionu. Projekt pozostaje komplementarny z innymi inwestycjami zrealizowanymi na tym obszarze, takimi jak:

- remont infrastruktury wokół czołowej atrakcji turystycznej miasta – latarni morskiej (m.in. remont nawierzchni drogowej, ułożenie chodników i ciągów spacerowych, montaż ławek i oświetlenia) - dofinansowanie w ramach INTERREG IIIA;
- zagospodarowanie portu jachtowego w Kołobrzegu – dotacja z INTERREG IIIA;
- budowa ścieżki ruchowej w parku im. Stefana Żeromskiego (trasy biegowej z 20 stanowiskami ćwiczebnymi);
- przebudowa ul. Chopina, znajdującej się w sąsiedztwie ul. Rodziewiczówny i Parku im. Żeromskiego;
- przebudowa mola (wymiana odeskowania, balustrad, oświetlenia), które stało się eleganckim, nadmorskim, spacerowym centrum;

- budowa stadionu piłkarskiego, na którym w czasie turnieju piłkarskiego EURO 2012 trenowała drużyna Danii (Kołobrzeg uzyskał dzięki temu rozgłos, który przekłada się na wymierne zainteresowanie turystów).

Opisywane przedsięwzięcie zwiększa atrakcyjność miasta. W projekcie przyjęto wskaźnik rezultatu „liczba turystów spoza powiatu korzystających ze zmodernizowanych/przebudowanych obiektów turystycznych, rekreacyjnych, turystyki wodnej, uzdrowiskowych, infrastruktury konferencyjno-kongresowej”. Przyjęto dla okresu 2012-2018 stopniowe zwiększanie tej wartości z poziomu ok. 255 tys. do 284 tys. rocznie (wartość z roku 2008, a więc sprzed okresu realizacji projektu to 248 tys. osób), zaś już w roku 2015 liczba odwiedzających wyniosła 1 195 tys. osób.

Przekroczono także zakładany poziom realizacji wskaźnika „liczba imprez zorganizowanych w przebudowanych/zmodernizowanych obiektach infrastruktury turystycznej, rekreacyjnych, turystyki wodnej, infrastruktury konferencyjno-kongresowej”. W 2015 roku wyniósł on 105, podczas gdy w projekcie zakładano docelowy poziom tylko 40 (wartość bazowa z 2008 roku to 15).

Bardzo zwiększył się także wskaźnik „stosunek średniorocznej ilości turystów korzystających ze zmodernizowanych/przebudowanych obiektów turystycznych, rekreacyjnych, turystyki wodnej, uzdrowiskowych, infrastruktury konferencyjno-kongresowej do liczby mieszkańców miejscowości”. Jeszcze w 2008 r. wynosił on 551%, zakładano jego wzrost do 602,5% w 2018 r., natomiast już w 2015 roku odnotowano 714,7%, co oznacza bardzo znaczne przekroczenia planowanych wartości.

Kołobrzeg w ostatnich latach odnotowuje gwałtowny wzrost popularności, który częściowo wynika z jego atutów (atrakcyjna lokalizacja, bogata oferta noclegowo-gastronomiczna), a częściowo ze sprzyjających czynników zewnętrznych (wzrost zainteresowania Polaków wypoczynkiem na terenie kraju). Bez dbania o wysoki poziom infrastruktury turystycznej miasto nie byłoby jednak w stanie uzyskać tak znacznego wzrostu odwiedzin, zwłaszcza poza okresem wakacji letnich, dlatego choć nie jest możliwe dokładne oszacowanie wpływu zrealizowanych inwestycji na frekwencyjny sukces, to związek taki jest bezsporny. Potwierdzają to obserwacje sposobu użytkowania zmodernizowanej infrastruktury oraz opinie przedstawicieli otoczenia gospodarczego. Wynika z nich, że wszystkie inwestycje wchodzące w skład opisywanego projektu są oceniane bardzo pozytywnie.

Dostrzega się ogólny wzrost urody przestrzeni miasta i przyrost powierzchni sprzyjającej spacerom i uprawianiu różnych sportów (biegania, jazdy rowerem, na rolkach i deskorolkach, uprawiania nordic walking) – także po zapadnięciu zmierzchu (dzięki montowaniu wydajnego oświetlenia w parkach i na ulicach). W tym kontekście szczególnie pozytywny wpływ miała przebudowa 2 zabytkowych parków oraz promenady. Władze miasta szczególnie zadbały o elegancki charakter najbardziej reprezentacyjnych punktów Kołobrzegu (uregulowanie handlu ulicznego, unikanie nietrwałej kostki betonowej, zakup eleganckich, profilowanych, drewnianych ławek). W efekcie, o ile poza sezonem teren zrewitalizowanych parków był odwiedzany po zmroku sporadycznie (sprawiał wrażenie niebezpiecznego, słabo oświetlonego i zakrzaczonego), to obecnie do późnych godzin spotyka się w nich spacerowiczów. Osoby te wychodząc wieczorem ze swoich ośrodków i hoteli są potencjalnymi klientami lokali gastronomicznych i placówek kulturalnych (wśród nich widać wielu obcokrajowców, zwłaszcza z Niemiec). Choć nadal problemem w branży hotelarskiej jest krótki sezon turystyczny, to obserwuje się zjawisko jego systematycznego wydłużania i o ile kiedyś miał miejsce okres, gdy część obiektów nie miała niemal zupełnie gości (np. listopad i część grudnia), to obecnie miasto ma pewien poziom ruchu turystycznego przez cały rok i fakt ten jest wiązany z rozwojem infrastruktury służącej gościom. Rozwój oferty spędzania wolnego czasu stanowi zachętę dla części turystów do przyjazdu

poza sezonem, w poszukiwaniu niższych cen usług i większego spokoju. Osoby wracające po latach do Kołobrzegu (jest wiele takich osób) zauważają jak bardzo miasto się zmieniło – wypiękniało. Doceniają elegancką, estetyczną, nowoczesnie zaprojektowaną promenadę (ul. Rodziewiczówny), zwłaszcza jeśli pamiętają, że poprzednio była zwykłą, nieatrakcyjną ulicą.

Zmodernizowane korty tenisowe są także przykładem zwiększania całorocznej oferty miasta – dwa spośród ośmiu kortów znajdują się w hali namiotowej i są chętnie wykorzystywane przez cały rok zarówno przez turystów (doceniają oni wysoki standard sportowy obiektu i zwracają uwagę na jego doskonałą lokalizację – w sercu dzielnicy uzdrowskiej – w odległości 150 metrów od plaży), jak i miejscowych. W obiekcie jest organizowanych rocznie kilkadziesiąt różnej rangi imprez tenisowych, w tym także takie, które same w sobie stanowią atrakcję turystyczną, np. charytatywny turniej policyjny z udziałem znanych artystów i atrakcyjną oprawą muzyczną oraz tenisowy turniej miast. Dzięki odpowiedniemu zapleczu (w budynku klubowym jest m.in. bar-kawiarnia, szatnie z łazienkami, biuro i salka konferencyjna) infrastruktura kortów jest wykorzystywana także do organizacji miejskich imprez sportowych, np. Biegu Zaślubin z Morzem (na terenie kortów znajduje się m.in. biuro tych zawodów i przebieralnia dla zawodników). Trasa tego biegu (podobnie jak i Biegu Niepodległości) jest poprowadzona m.in. zmodernizowanym odcinkiem ul. Rodziewiczówny oraz w Parku im. Żeromskiego.

Ważnym efektem projektu, choć ze względu na finansowanie go z Działania 5.1 (dotyczącego rozwoju turystyki) nie eksponowanego przez wnioskodawcę, był wzrost jakości życia stałych mieszkańców miasta. Uzyskali oni dostęp do wyższej jakości infrastruktury sportowej (służącej uprawianiu tenisa, ale także ułatwiającej organizację innych imprez) oraz mają dogodniejsze możliwości przemieszczania się po mieście – szczególnie ścieżki na terenie parku im. Żeromskiego oraz ulica Rodziewiczówny to dogodne piesze i rowerowe ciągi komunikacyjne wzdłuż plaży i mieszkańcy regularnie z nich korzystają na co dzień i zwłaszcza poza sezonem stanowią większość użytkowników zmodernizowanej w projekcie infrastruktury.

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

Zrewitalizowana i przebudowana w ramach opisywanego przedsięwzięcia infrastruktura pozwala lepiej wykorzystać przyrodniczy potencjał Kołobrzegu, jakim jest nadmorskie położenie, dobry klimat, dostępność borowiny i solanki. Przebywający tu okresowo (w celach wypoczynkowych i zdrowotnych) oraz na stałe (mieszkańcy) zyskali atrakcyjne przestrzenie służące spacerom, przemieszczaniu się po mieście, wypoczynkowi oraz uprawianiu sportu i rekreacji. Obie grupy częściej przebywają na terenie dzielnicy uzdrowskiej, przyczyniają się do kreowania tu ruchu, co jest szczególnie istotne zwłaszcza poza sezonem i w godzinach wieczornych. Na podkreślenie zasługuje fakt, że zrealizowany projekt równie silnie oddziałuje na zewnątrz (na wizerunek miasta atrakcyjnego dla turystów), co do wewnątrz (na rozwój turystyki jako źródła zapewnienia mieszkańcom miejsc pracy oraz rozwój przestrzeni miejskiej służącej miejscowej społeczności).

Projekt przyczynia się do wydłużenia sezonu turystycznego, a w efekcie do rozwoju lokalnych firm i tworzenia całorocznych miejsc pracy. Z perspektywy 3 lat, jakie upłynęły od zakończenia przedsięwzięcia, widać, że jego lokalizacja (w obrębie centrum dzielnicy uzdrowsko-wypoczynkowej) i przedmiot (wysokiej jakości infrastruktura, z której w większości bez ograniczeń korzystają tysiące turystów i mieszkańców) zostały dobrze zaplanowane. Przedsięwzięcie cały czas pozytywnie wpływa na pozytywne postrzeganie Kołobrzegu przez turystów, wśród których aż 80%

ocenia obecny wizerunek miasta jako dobry lub bardzo dobry⁵. Z prowadzonych badań wynika, że wśród turystów w Kołobrzegu znaczną część stanowią osoby w podeszłym wieku, często przyjeżdżające do tego miasta⁶ i wydaje się, że powstała w projekcie infrastruktura jest dobrze dopasowana do potrzeb tej grupy osób.

Biorąc pod uwagę rekordową liczbę odwiedzających, odnotowaną latem 2016 roku i jednocześnie fakt, że znacząca ich liczba uznała Kołobrzeg za miejsce warte odwiedzenia⁷, można mieć uzasadnioną nadzieję, że znaczna część tegorocznych gości powróci tu także i w przyszłości. Wsparta w ramach przedsięwzięcia rozbudowa infrastruktury rekreacyjno - turystycznej ma zatem oddziaływanie długookresowe i wraz z innymi przedsięwzięciami realizowanymi w Kołobrzegu wywiera pozytywny wpływ na rozwój miasta.

⁵ Wyniki badanie ankietowego pochodzące z Podsumowania sezonu letniego 2016 r., przyjętego przez Zarząd Regionalnego Stowarzyszenia Turystyczno – Uzdrowiskowego.

⁶ Wyniki badanie ankietowego... (*ibidem*)

⁷ Wyniki badanie ankietowego... (*ibidem*)

Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie

tytuł projektu	Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie
beneficjent	Gmina Miasto Szczecin
źródło finansowania	OP6 Rozwój Funkcji Metropolitalnych Działanie 6.2. Wzrost atrakcyjności kulturalnej na obszarze metropolitalnym 6.2.1 Rozwój infrastruktury kulturalnej na obszarze metropolitalnym
wartość projektu	113,2 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 31,3 mln zł

Informacje podstawowe

Przedsięwzięcie dotyczyło budowy nowej siedziby obiektu Filharmonii Szczecińskiej im. Mieczysława Karłowicza (dalej: FSz, Filharmonia) w Szczecinie przy ulicy Małopolskiej 48 w Szczecinie (przy skrzyżowaniu z ul. Matejki), a więc w centralnej, reprezentacyjnej części miasta. Beneficjentem tego projektu indywidualnego, zrealizowanego w okresie od 1 marca 2011 r. do 29 sierpnia 2014 r. była Gmina Miasto Szczecin, która jest organizatorem Filharmonii. Był to największy wartościowo projekt realizowany w Priorytecie 6 *Rozwój Funkcji Metropolitalnych* i trzeci, co do wartości, projekt w ramach RPO WZ 2007-2013 (większe środki przeznaczono tylko na realizację Inicjatywy JEREMIE oraz na zakup szynobusów).

Nowy budynek to obiekt z czterema kondygnacjami naziemnymi i dwoma podziemnymi, mieszczącymi parking ze 157 miejscami postojowymi. Podstawowym przeznaczeniem budynku jest organizowanie koncertów muzycznych, dlatego jego centralną część zajmują 2 sale koncertowe: duża o maksymalnej pojemności 953 osób (sala symfoniczna) oraz mała o pojemności 192 osób (sala kameralna).

Obiekt dysponuje bardzo obszernym, reprezentacyjnym, dostępnym z poziomu parteru, *foyer* o wysokości trzech kondygnacji - ogólnodostępną przestrzeń z możliwością różnorodnego wykorzystania (znajdują się tam m.in. restauracja, kasy biletowe, szatnie, toalety). Także na parterze zlokalizowano pomieszczenia dla artystów, m.in. garderoby, sale prób i podręczny magazyn. Główne wejścia do obu sal koncertowych znajdują się na pierwszym piętrze. Tu także (za sceną) znajduje się przestrzeń kulturalowa, mogąca służyć też jako magazyn instrumentów lub poczekalnie dla artystów.

Duża sala zajmuje 3 pierwsze kondygnacje naziemne, a wejścia do niej mieszczą się na pierwszym i drugim piętrze (tu też mieści się bar służący publiczności). Na drugim i trzecim poziomie znajdują się także pomieszczenia artystów, zaplecze i salonik VIP. Na ostatniej kondygnacji znajduje się przestrzeń ekspozycyjna oraz pomieszczenia administracyjno – biurowe Filharmonii. Budynek wyposażono w windy.

Historia Filharmonii biegnie formalnie od 1953, kiedy to utworzono Państwową Filharmonię w Szczecinie i przekazano jej jako siedzibę skrzydło budynku Urzędu Miasta – w okresie kilku poprzedzających lat muzycy koncertowi ćwiczyli i grali w prowizorycznie przygotowanych salach. Także i przed II wojną światową Szczecin posiadał filharmonię korzystającą z okazałego tzw. Domu Koncertowego, zlokalizowanego w tym samym miejscu, co budynek powstały w ramach opisywanego przedsięwzięcia (po zniszczeniach wojennych został on jednak rozebrany w latach 60. XX wieku).

Obecnie w Filharmonii działają: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie oraz 6 zespołów kameralnych: FeelHarmony Quintet, High Five Brass (zespół na instrumenty dęte, najdłużej działający zespół kameralny Filharmonii i jedyny tego rodzaju w mieście), Oktet dęty, Grupa Perkusji, Kwartet smyczkowy VIGOROSO, Zespół Kameralny Solistów Orkiestry Symfonicznej Filharmonii w Szczecinie.

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Przez kilkadziesiąt lat Filharmonia Szczecińska korzystała z siedziby wyremontowanej w latach pięćdziesiątych XX wieku – mieszczącej się w jednym skrzydle budynku zajmowanego przez Urząd Miasta, którego oryginalną funkcją było pełnienie funkcji administracyjnych, a nie kulturalnych. Na początku XXI standard tego budynku był już niewystarczający, zbyt mała była liczba miejsc na widowni (tylko 427), brakowało pomieszczeń służących próbom, ograniczenia infrastrukturalne nie pozwalały na rozwój oferty muzycznej i ograniczały atrakcyjność oferty Filharmonii w oczach odbiorców. Niedogodne było współkorzystanie z Urzędem Miasta z pewnych pomieszczeń (np. na parterze odbywały się posiedzenia Rady Miasta). Władze miasta dostrzegały także problem braku głównego architektonicznego wyróżnika miasta oraz generalnie zbyt małej liczby interesujących obiektów reprezentujących architekturę nowoczesną.

Pomysł zbudowania nowej siedziby FSz w miejscu zburzonego w latach 60. Domu Koncertowego (mieszczącego siedzibę filharmonii w latach przynależności Szczecina do Niemiec) zrodził się około 2004 roku. Zlokalizowanie sali koncertowej w miejscu nieistniejącego *Konzerthausu* było symbolicznym nawiązaniem do wieloletniej muzycznej tradycji miasta. Świadectwem troski o jakość architektoniczną i funkcjonalną planowanego budynku, który chciano, aby stał się jedną z wizytówek Szczecina, było ogłoszenie w 2007 r. konkursu na koncepcję nowej filharmonii. Wpłynęły propozycje z czterdziestu czterech pracowni z całego świata, spośród których jury wybrało, nowoczesny, śmiały projekt opracowany przez studio Barozzi/Veiga z Barcelony, który od początku był odbierany jako bardzo efektowny, aczkolwiek i budzący pewne kontrowersje. Obiekt zaplanowano tak, aby swoją bryłą budził zainteresowanie i podziw mieszkańców oraz turystów i stał się pod względem popularności punktem miasta, mogącym dorównać nadodrzańskim Wałom Chrobrego.

Lokalizacja budynku w stolicy regionu miała pozwolić osiągnąć ogólny cel projektu, to jest wzrost znaczenia kultury jako czynnika stymulującego rozwój społeczno-gospodarczy metropolii szczecińskiej. Cel ten chciano zrealizować poprzez osiągnięcie 5 celów szczegółowych:

- wzrost przychodów z działalności kulturalnej Filharmonii,
- zwiększenie atrakcyjności kulturalnej Szczecina poprzez poprawienie dostępności do instytucji kultury,
- wzrost frekwencji na imprezach kulturalnych w Filharmonii,
- wzrost liczby turystów odwiedzających Szczecin,
- wzrost liczby imprez kulturalnych w Filharmonii.

Osiągnięcie tych celów zostało zaplanowane poprzez stworzenie nowej siedziby FSz, dzięki której Filharmonia mogłaby rozszerzyć swoją działalność podstawową (to jest koncertową – m.in. poprzez zwiększenie ich liczby), edukacyjną (skierowana do różnych grup wiekowych i społecznych, np. dzieci, rodzin z małymi dziećmi, emerytów), komercyjną oraz promocyjną (własnej działalności). Tych działań nie można było realizować na bazie starej siedziby, stąd decyzja o realizacji opisywanego przedsięwzięcia. Zaprojektowany kształt, wyposażenie i wystrój budynku został tak zaplanowany, aby stworzyć dobry klimat do obcowania widzów z tzw. kulturą wysoką. Szczególną wagę przywiązano do najwyższej jakości akustyki w obu salach. Dodatkowo zaplanowano stworzenie dużych powierzchni

wystawienniczych, umożliwiających organizowanie w dobrych warunkach wystaw i wernisaży, przyciągających mieszkańców (popularyzacja kultury) i przyjezdnych (stymulowanie wzrostu liczby turystów odwiedzających Szczecin). Biorąc pod uwagę, że oferta kulturalna Filharmonii nie wymaga tłumaczenia na języki obce, założono, że wzrost turystyki będzie dotyczył także przyjeżdżających z zagranicy (ze względu na bliskość granicy - głównie z Niemiec).

Założony rozwój działalności Filharmonii – budowa nowej siedziby, a w ślad za tym rozszerzenie oferty kulturalnej i uzyskanie bardziej pojemnych pomieszczeń – miał także skutkować zwiększeniem zatrudnienia w tej placówce.

Efekty realizacji projektu

Przedsięwzięcie zostało zakończone w 2014 roku - do nowej siedziby muzycy przeprowadzili się w sierpniu, a koncert inauguracyjny, pod batutą Jacka Kaspszyka, odbył się 5 września. Zwolnione pomieszczenia, stanowiące poprzednią siedzibę Filharmonii będą mogły być przeznaczone na inne cele (prawdopodobnie związane z działalnością Urzędu Miasta), jednak na razie nie zostało to przesądzone.

Bryła nowego budynku, przyciągająca uwagę już na wizualizacjach, po zakończeniu inwestycji została uznana za nową ikonę miasta. Ze względu na biały kolor i kształt (inspirowany konstrukcją organów i neogotyckiej zabudowy otoczenia) nazywana „lodowym pałacem” lub „wierzchołkiem góry lodowej”, została przez branżę architektoniczną uznana za jedną z najciekawszych realizacji w Polsce i Europie, czego dowodem jest uzyskanie nagrody Unii Europejskiej w dziedzinie współczesnej architektury (*Mies van der Rohe Award 2015*) oraz bardzo liczne nagrody i tytuły zdobyte w konkursach, m.in.: portalu bryla.pl (tytuł Bryła Roku 2014), wydawnictwa Eurobuild CEE (Eurobuild Awards 2014), pisma „Architektura Murator” (Grand Prix - Nagroda Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dla Najlepszego Obiektu Architektury w Polsce w latach 2013-2014), radia RMF Classic (MocArty 2014), wortalu sztuka-architektury.pl (nagroda w konkursie „Polska Architektura XXL”).

Obiekt wyróżnia się możliwością podświetlenia od zewnątrz. Skomplikowany system oświetleniowy (25 tys. diod), wkomponowany w fasadę, umożliwia jej rozświetlenie (na co dzień jest matowo biała) wieloma barwami w różnej, programowalnej konfiguracji, np. na biało i czerwono (podczas świąt patriotycznych) lub w kolorach: niebieskim, błękitnym i zielonym (kolory związane ze strategiczną wizją miasta *Szczecin Floating Garden 2050*). Ustalono stałe godziny iluminacji.

Stworzono ponad 12 tysięcy metrów kwadratowych atrakcyjnej przestrzeni, w której wyróżnia się duża sala koncertowa w żółtej kolorystyce (sufit i ściany pokryte szlagmetalem - imitacją złota) stąd nazywana Salą Słoneczną (miejsce realizacji copiątkowych koncertów symfonicznych, przyciągających największą widownię) oraz mała sala z dominacją czerni - zwana Salą Księżycową. Został osiągnięty imponujący efekt wizualny, ale co istotne, także w obszarze akustyki - dzięki odpowiedniej geometrii ścian i sufitów oraz drobiazgowemu zaprojektowaniu detali wnętrza (m.in. obić foteli). W tym zakresie projektanci współpracowali z wybitnym specjalistą w dziedzinie akustyki architektonicznej. W rezultacie uzyskano doskonałe parametry akustyczne (siła i równomierność dźwięku, czas opóźnienia i współczynnik odbić bocznych), porównywalne z najlepszymi salami symfonicznymi Europy. Jeszcze wyższymi parametrami charakteryzuje się sala kameralna, którą z tego powodu nazywa się „akustyczną perełką”. Nieco zaskakującym efektem doskonałej akustyki Sali Księżycowej jest lęk części wykonawców przed występowaniem na niej – na szczęście są to rzadkie przypadki, nie utrudniające prowadzenia w obiekcie działalności artystycznej.

Parter oraz ostatnia kondygnacja są wykorzystywane na cele wystawiennicze (wystawy zmieniane co miesiąc), foyer służy także pokazom filmowym. Wybrane wydarzenia artystyczne są rejestrowane (nagrano kilka płyt z muzyką kameralną i symfoniczną), transmitowane przez radio i telewizję lub w Internecie.

Rezultatem realizacji projektu jest wzrost liczby osób odwiedzających Filharmonię. Dobrze widać to na przykładzie roku 2014, w którym do czerwca (przez 6 miesięcy) wykorzystywano starą siedzibę, a od września już nową (przez 4 miesiące). Do czerwca odbyły się 62 koncerty, zaś od września ta liczba uległa podwojeniu (121 koncertów). Jeszcze bardziej zwiększyła się liczba widzów: do czerwca było ich 23 tys., zaś od września do grudnia 2014 r. - blisko 55 tys. osób (na koncertach symfonicznych, kameralnych i edukacyjnych), w tym 12 tys. dzieci i młodzieży (do czerwca – tylko 4 tys.).

Podczas gdy założony docelowy wskaźnik liczby odwiedzających to niespełna 48 tys. rocznie, to już w pierwszym pełnym roku (2015) działalność filharmonii odwiedziło aż 160 tys. osób, a przez pierwsze 10 miesięcy 2016 roku – przeszło 147 tys., co pozwala przypuszczać, że w skali całego roku frekwencja będzie rekordowo wysoka. Pomimo upływu już przeszło 2 lat od otwarcia nowej siedziby, widać niestąbnące zainteresowanie filharmonią.

Innymi efektami, także monitorowanymi jako wskaźnik rezultatu są: liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury, liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych, liczba nowych miejsc pracy.

Filharmonia zobowiązała się w 5-letnim okresie trwałości stworzyć 14 nowych ofert programowych w zakresie kultury. Wskaźnik ten został już przekroczony, gdyż tylko w 2015 roku nowych ofert było 10, a w okresie od stycznia do października 2016 roku – 7.

Wysoki poziom realizacji odnotowano w przypadku wskaźnika liczby zorganizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych w obiekcie FSz. W 2015 odnotowano ich aż 302, zaś przez 10 miesięcy 2016 roku – 380, podczas gdy we wniosku o dofinansowanie zakładano roczną liczbę takich wydarzeń nie wyższą niż 147.

Stworzenie nowej siedziby Filharmonii pozwoliło wyraźnie zwiększyć w niej zatrudnienie. O ile przeciętnie w 2008 roku wynosiło ono 99,4 etatów, to w 2015 r. wzrost (względem roku 2008) wyniósł 26,25 etatów, zaś w październiku 2016 – 30,89 etatów (wzrost względem roku 2008). Zatrudniono pracowników artystycznych (m.in. drugiego dyrygenta, muzyków orkiestrowych) oraz zajmujących się obsługą administracyjną i techniczną.

Wśród nowej oferty FSz można wyróżnić blok licznych zajęć edukacyjnych. Dla najmłodszych dzieci (w wieku 2-6 lat) w weekendy są organizowane warsztaty, a raz w miesiącu w sali symfonicznej odbywa się koncert rodzinny. Dzieci w wieku szkolnym licznie uczestniczą w audycji muzycznej pod nazwą „Nuta DoNuta” oraz w spektaklu muzyczno – tanecznym „Gombka F”, stanowiącym adaptację „Ferdynandus” Witolda Gombrowicza. Przykłady nowej oferty to:

- salonik wiolinowy - przyjazna dzieciom przestrzeń kreatywnej zabawy i aktywnego uczestnictwa w kulturze muzycznej - miejsce gier ruchowych, rytmicznych, integracyjnych oraz swobodnej zabawy dzieci (dzieci w grupach max. 12-osobowych);
- spektakl Bromba i muzyka - powstały na zamówienie Filharmonii, którego akcja dzieje się w gmachu tej instytucji, wprowadzający młodych widzów w świat dźwięków;
- cykl Energico – koncerty, w ramach których zestawia się muzykę klasyczną z popularną;
- FilmHarmony – koncerty symfoniczne i kameralne nawiązujące do muzyki filmowej;

- Turniej Muzyków Prawdziwych - konkurs muzyków z różnych regionów, wykonujących tradycyjną muzykę ludową lub taką muzyką się inspirujących;
- cykl Deciso – cykl koncertów światowej sławy zespołów kameralnych i orkiestrowych;
- cykl Espressivo - występy gwiazd sceny jazzowej z Polski i ze świata;
- cykl Soundlab – poświęcony muzyce elektronicznej;
- Diffusion Art - festiwal prezentujący dyfuzję różnych środków wyrazu: eksperymentalne koncerty, instalacje efemeryczne, rzeźby błyskawiczne;
- spotkania w fonotece - wykłady i prelekcje specjalistów ze świata muzycznego, odbywające się w miejscu zbiorów fonograficznych, wyposażenia audiofonicznego oraz czasopism i literatury muzycznej;
- Arhythmic Class – cykl muzyki alternatywnej i improwizowanej;
- cykl Rubato - łączący muzyczny folklor z nowatorskimi formami;
- kampania społeczna Usłysz Dobre Dźwięki – służąca umuzykalnianiu mieszkańców regionu i skłaniająca do zastanowienia w jaki sposób i gdzie słuchają muzyki;
- Teatr Święta Zmarłych - działania edukacyjne i artystyczne, odwołujące się do tradycyjnych zwyczajów związanych z okresem zadusznym;
- fajfy – spotkania taneczne, szczególnie preferowane przez seniorów.

Na szczególną uwagę zasługuje inicjatywa „Limuzy(n)ką do Filharmonii w Szczecinie”, która umożliwia bezpłatny udział w koncercie i zajęciach edukacyjnych osobom o utrudnionym dostępie do dóbr kultury, np. dzieciom ze szkół podstawowych i gimnazjów, seniorom oraz podopiecznym placówek opiekuńczo-wychowawczych. Trasę do Filharmonii uczestnicy pokonują w specjalnych pojazdach pod opieką doświadczonych animatorów, następnie zwiedzają siedzibę i uczestniczą w koncercie.

Cennym typem oddziaływania przedsięwzięcia, także dla władz miasta, jest znaczny rozgłos – liczne, pozytywne wzmianki na temat architektury Filharmonii, a przy okazji i Szczecina. Z danych FSz wynika, że w krajowej prasie, radiu i telewizji wzmianki o Filharmonii tylko w 2015 roku pojawiły się blisko 9 tys. razy, a liczne publikacje pojawiały się także w zagranicznej prasie kulturalnej, muzycznej i architektonicznej.

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

Siedziba Filharmonii stała się nową wizytówką architektoniczną Miasta Szczecina. Jak wynika z obserwacji pracowników informacji turystycznej w Szczecinie, budzi ona znaczne zainteresowanie i podziw turystów krajowych i zagranicznych (głównie są to obywatele Niemiec oraz krajów skandynawskich), którzy chętnie dopytują o charakterystyczny biały obiekt (został on włączony do grona głównych atrakcji miasta skupionych na Miejskim Szlaku Turystycznym) i wyrażają zainteresowanie wybraniem się na koncert. Pracownicy informacji w tym zakresie niewiele jednak mogą pomóc, gdyż drukowany repertuar jest sprzedawany bezpośrednio przez FSz (oraz dostępny w Internecie), a zakup biletów jest prowadzony przez Filharmonię - w kasie oraz na jej stronie internetowej. Część odbiorców oferty Filharmonii – głównie z terenu regionu – przyjeżdża do Szczecina tylko w celu skorzystania z niej.

Wzrost liczby odbiorców wydarzeń kulturalnych odbywających się w Filharmonii oraz innych odwiedzających (np. uczestników zorganizowanych wycieczek po obiekcie) skutkuje wzrostem popytu na usługi gastronomiczne i przewozowe w tej części Starego Miasta. W opinii właściciela restauracji z pobliskiej ulicy Mariackiej, w dni koncertowe melomani stanowią znaczny odsetek jego gości.

Bezpośrednio na parterze budynku Filharmonii została także utworzona elegancka restauracja Pauza Cafe (prowadzi ją prywatny podmiot wybrany w drodze konkursu). Z kolei bezpośrednio z Filharmonią chcą współpracować firmy hotelarskie, które dla swoich klientów chciałyby zaoferować usługę noclegową połączoną z wizytą na koncercie.

Budynek jest udostępniany także na zasadzie wynajmu w celu organizacji wydarzeń artystycznych (np. koncertów, recitali) przez inne podmioty. Oferowane na wynajem przez filharmonię dwie sale koncertowe, foyer oraz usytuowana na najwyższym piętrze przestrzeń galeryjna są atrakcyjną przestrzenią, z których korzystają także różne firmy i instytucje w celu organizacji konferencji i spotkań firmowych (np. w Sali Słonecznej platforma telewizyjna NC+ nagrała materiał promujący jej ofertę na Święta Bożego Narodzenia w 2016 r., a w swoich reklamach posługuje się wizerunkiem Filharmonii).

Opisywany projekt jest jednym z licznych, choć z całą pewnością o największym rozgłosie, przedsięwzięć w Szczecinie wspierających rozwój kultury. Zrealizowane w ostatnich latach inne inwestycje to m.in. budowa sceny kameralnej Teatru Współczesnego, stworzenie Muzeum Techniki i Komunikacji - Zajezdnia Sztuki w Szczecinie, przebudowa Teatru Letniego, przebudowa i renowacja zabytkowego budynku Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia na cele edukacyjne i kulturalne, utworzenie Trafostacji Sztuki Szczecin (w zabytkowym obiekcie starej transformatorowni). Tuż obok Filharmonii powstało Centrum Dialogu Przełomy, będące częścią Muzeum Narodowego w Szczecinie. W efekcie wyraźnie wzrosło znaczenia Szczecina jako centralnego ośrodka kulturalnego regionu, zapewniającego mieszkańcom całej aglomeracji dobry dostęp do szeroko rozumianej kultury: tzw. wysokiej, ale i nowoczesnej, awangardowej. Będzie to miało długofalowy, pozytywny wpływ na wzrost jakości życia mieszkańców.

Realizacja przedsięwzięcia przyczyniła się także do wzrostu atrakcyjności turystycznej, aczkolwiek należy zwrócić uwagę, że w ostatnich latach zrealizowano też inne inwestycje w zakresie turystyki. Są to m.in. przebudowa i modernizacja szczecińskich bulwarów (Nadodrzańskiego, Gdyńskiego, Piastowskiego, Elbląskiego), budowa fontanny na Placu Zwycięstwa oraz remont zabytkowej fontanny na Wałach Chrobrego, przebudowa placu Solidarności (na którym utworzono Centrum Dialogu Przełomy).

Większa przestrzeń nowej siedziby pozwala zespołowi Filharmonii pracować nad nowymi kierunkami rozwoju muzycznego, również tymi mniej klasycznymi i kierowanymi do nowych grup odbiorców. Powiększyła się również oferta edukacyjna, co pozwala na pozyskanie zupełnie nowych grup odbiorców (co by nie było możliwe w starej lokalizacji). Biorąc pod uwagę jakość oferty Filharmonii oraz jakość architektury jej siedziby, można uznać, że zasięg oddziaływania projektu nie tylko obejmuje cały teren aglomeracji szczecińskiej, ale znacznie go przekracza. Należy spodziewać się, że w najbliższych latach znaczenie obiektu, frekwencja w nim będzie się utrzymywać na dotychczasowym (czyli bardzo wysokim, praktycznie 100-procentowym) poziomie, albo zwiększać, bo choć sam budynek nie będzie już dla szczecinian stanowić nowości, to należy spodziewać się wzrostu popytu na wysokiej jakości ofertę kulturalną i edukacyjną, opartą na wykorzystaniu światowej jakości infrastruktury.

Renowacja oraz adaptacja zabytkowego budynku STAREJ RZEŻNI mieszczącego się na Łasztowni pod działalność gospodarczą, społeczną i kulturalną

tytuł projektu	Renowacja oraz adaptacja zabytkowego budynku STAREJ RZEŻNI mieszczącego się na Łasztowni pod działalność gospodarczą, społeczną i kulturalną
beneficjent	CSL Internationale Spedition Sp. z o. o.
źródło finansowania	OP6 Rozwój funkcji metropolitalnych Działanie 6.6. Rewitalizacja na obszarze metropolitalnym Poddziałanie 6.6.2. Inicjatywa JESSICA na obszarze metropolitalnym
wartość projektu	13,38 mln zł, w tym pożyczka z RPO WZ – 7,77 mln zł

Informacje podstawowe

Projekt rewitalizacji Starej Rzeźni sfinansowany został przy udziale środków ze wspólnej inicjatywy Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Banku Rozwoju Rady Europy - Inicjatywy JESSICA (*Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas*), oferującej pożyczki na preferencyjnych warunkach, z przeznaczeniem na wspieranie trwałych inwestycji na zdegradowanych obszarach miejskich. JESSICA w województwie zachodniopomorskim wdrażana była w ramach Poddziałania 5.5.2 i 6.6.2 RPO WZ 2007-2013, którego głównym celem było zwiększenie potencjału gospodarczego regionu, dzięki realizacji projektów rewitalizacyjnych, a więc przywracających do życia zdegradowane obszary miejskie. Na poziomie wdrażania JESSICA zarządzana jest przez tzw. Fundusze Rozwoju Obszarów Miejskich – w województwie zachodniopomorskim dla obszaru metropolitalnego obejmującego miasto Szczecin (oraz Stargard Szczeciński i 9 gmin tj. Goleniów, Gryfino, Stare Czarnowo, Police, Dobra, Kołbaskowo, Kobylanka, Stargard Szczeciński oraz Nowe Warpno) rolę tę pełnił Bank Zachodni WBK. Bank w ramach Inicjatywy JESSICA oferował inwestorom preferencyjne zwrotne wsparcie finansowe - do 75% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu, które musiało zostać spłacone w okresie do 20 lat, ale z możliwością uzyskania karencji w spłacie kapitału do 4 lat. Warunkiem sfinansowania projektów, poza tym, że obszar na terenie, którego są one realizowane musiał być objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji, było to aby z realizacji projektów oprócz korzyści ekonomicznych wynikała również jakaś wartość dodana w postaci korzyści społecznych czy kulturalnych. BZ WBK ze środków Inicjatywy JESSICA udzielił 9 pożyczek. Jednym z pierwszych, które uzyskały preferencyjną pożyczkę był projekt renowacji budynku dawnej obory dla cieląt, zlokalizowanego na terenie Łasztowni – w zabytkowym kompleksie dawnej miejskiej rzeźni w Szczecinie, realizowany przez firmę CSL Internationale Spedition Sp. z o.o.

CSL Internationale Spedition Sp. z o.o. działa w branży spedycyjnej od 1998 r., oferując kompleksową obsługę towarów w imporcie, eksporcie i tranzycie, począwszy od kontenerów, poprzez ładunki drobnicowe, aż do masowych. Firma ma silną pozycję w branży TSL (Transport-Spedycja-Logistyka), jest również jedną z najsilniejszych na polskim rynku agencji celnych. Oferta CSL IS obejmuje szeroką gamę usług świadczonych w zakresie spedycji morskiej, lądowej i lotniczej, w zakresie magazynowania i ubezpieczenia ładunków/towarów, a także oferuje usługi związane z prowadzeniem przez CSL

wspomnianej wcześniej agencji celnej - a więc usługi w zakresie przygotowania dokumentów i dokonywania odpraw celnych, doradztwa celnego, obsługi handlu wewnątrzwspólnotowego itp..

Projekt, który został zrealizowany przez spółkę CSL polegał na rewitalizacji zabytkowego budynku dawnej obory dla cieląt, będącego częścią większego kompleksu zabytkowego znajdującego się na szczecińskiej Łasztowni, z przeznaczeniem na prowadzenie w nim działalności gospodarczej, społecznej i kulturalnej. Na piętrze poddanego renowacji obiektu powstały pomieszczenia biurowe, wykorzystywane na potrzeby firmy CSL, na parterze natomiast wydzielona została przestrzeń na potrzeby prowadzenia wydarzeń społeczno-kulturalnych i spotkań biznesowych (hol, galeria Szczecińska, Kubryk Literacki, sala Iluzjon), część restauracyjna oraz część powierzchni na potrzeby prowadzenia księgarni Kubryk Literacki.

Całkowity koszt związany z renowacją budynku wyniósł 13,37 mln zł, z czego 58,13% sfinansowano w ramach pożyczki JESSICA (7,77 mln zł), pozostała część sfinansowana została w ramach środków własnych CSL, kredytu komercyjnego i leasingu. Uruchomienie preferencyjnie oprocentowanej pożyczki przez BZ WBK nastąpiło w lipcu 2013 r, a jej spłatę ustalono na koniec października 2032 r (a zatem okres prawie 20 lat). Inwestor korzysta z 4-letniej karencji w spłacie kapitału - zgodnie z informacjami przekazanymi przez przedstawiciela firmy, CSL rozpocznie spłatę zaciągniętej pożyczki w roku 2018, obecnie spłacając jedynie odsetki.

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Łasztownia to wyspa rzeczna leżąca niemal w centrum miasta, gdzie od XIX w. zlokalizowane były budynki i place rzeźni miejskiej. To jedno z niewielu miejsc w Szczecinie, gdzie zachowany jest cały zespół zabudowań o charakterze przemysłowym, który przetrwał bombardowania podczas II wojny światowej. Kompleks ten (choć objęty ochroną konserwatorską) przez lata popadał w ruinę, a istniejące budynki przestały pełnić swoje pierwotne funkcje, stając się magazynami czy biurami wynajmowanymi przez Port Rybacki Gryf firmom zewnętrznym, część obiektów natomiast z uwagi na zły stan techniczny jest wyłączona z użytkowania. Teren Łasztowni, z uwagi na obowiązujące przepisy portowe był przez lata niedostępny dla mieszkańców Szczecina, jedynie incydentalnie odbywały się tu masowe imprezy typu Dni Morza, Złoty Oldtimerów czy finały regat. Pierwszym krokiem ku zmianie charakteru i wizerunku Łasztowni oraz „otwarcia” tej części miasta na mieszkańców, była rewitalizacja przez firmę CSL jednego z obiektów kompleksu – dawnego cielęcika. W związku z intensywnym rozwojem, rozszerzeniem zakresu działalności i świadczonych usług spółka szukała nowej siedziby. Ponieważ jej usługi są w dużej mierze związane ze spedycją prowadzoną drogą morską, zaczęto rozglądać się za biurami zlokalizowanymi w obrębie portu. W tym samym czasie (2012r) pojawiła się możliwość skorzystania ze środków Inicjatywy JESSICA, w ramach których można było przy preferencyjnym wsparciu finansowym realizować projekty rewitalizacyjne zdegradowanych obszarów miejskich. Firma zaczęła więc poszukiwać miejsca, które mogłoby być wsparte ze środków JESSICA, a równocześnie byłoby w pobliżu portu. Zwrócono uwagę na pojawiające się przetargi Portu Rybackiego Gryf, spółki skarbu państwa posiadającej prawo wieczystego użytkowania terenu Łasztowni, na sprzedaż poszczególnych obszarów tego terenu wraz ze znajdującymi się na nim obiektami. Jednym z obiektów dawnej rzeźni przeznaczonym na sprzedaż był niszczący budynek dawnej obory dla cieląt przeznaczonej dla 220 sztuk bydła, który po wojnie był użytkowany jako baza żywca wołowego, a w latach 80 XX w. pełnił funkcje magazynu technicznego. Po spotkaniu z przedstawicielem GRYF i obejrzeniu budynku, prezes firmy CSL pani Laura Hołowacz zauroczone jego pięknem i widząc olbrzymi potencjał zarówno samego obiektu, jak i przyportowego terenu, na jakim się znajdował, a także po

rozmowach z udziałowcami firmy, zdecydowała o udziale w przetargu ogłoszonym przez Gryf. Przy wsparciu środków zewnętrznych w postaci kredytu bankowego oraz własnych funduszy spółka nabyła prawo wieczystego użytkowania gruntu, będącego częścią terenu Łasztowni oraz stała się właścicielem budynku przy ul. Tadeusza Apolinarego Wendy 14. Zakup budynku był procesem długotrwałym (trwał ok 9 miesięcy), ponieważ stroną sprzedającą była spółka skarbu Państwa, a podpisywanie umowy sprzedaży wymagało uzyskania zgody właściwych ministrów - Ministra Skarbu oraz Ministra Transportu - ostatecznie jednak 12 lutego 2012 r firma CSL Internationale Spedition stała się właścicielem zabytkowej nieruchomości. Decyzja o zakupie jednego z zabytkowych budynków kompleksu dawnej rzeźni związana była ściśle z planami ubiegania się i pozyskania pożyczki w ramach Inicjatywy JESSICA w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013. 10 kwietnia 2013 roku jako jedna z trzech pierwszych firm CSL Internationale Spedition podpisała z Bankiem BZ WBK (pełniącym funkcję FROM) umowę na realizację projektu polegającego na renowacji i adaptacji zabytkowego budynku Starej Rzeźni mieszczącego się na Łasztowni do pełnienia nowych funkcji. Bez pozyskania finansowania ze środków Inicjatywy firma nie byłaby w stanie podjąć się tego zadania i doprowadzić budynku do obecnego stanu.

Projekt renowacji Starej Rzeźni w założeniach miał spełniać 3 podstawowe cele. Pierwszym z nich był cel biznesowy, który miał być osiągnięty poprzez wynajem powierzchni zrewitalizowanego budynku pod działalność gospodarczą – gastronomiczną, handlową i usługową. Drugi był związany z prowadzeniem w obiekcie działalności kulturalnej - realizowanej poprzez organizowanie różnorodnych wydarzeń - wystaw i wernisaży, koncertów muzycznych, festiwali, pokazów filmowych, spotkań z ciekawymi ludźmi itp. Cel trzeci - społeczny polegał na inicjowaniu działań skierowanych do mieszkańców, dzieci i młodzieży (w tym konkursów literackich, fotograficznych, plastycznych itp.) oraz na budowaniu wizerunku Łasztowni, jako miejsca otwartego dla mieszkańców i angażującego lokalną społeczność w działania promujące ten obszar. Charakter budynku i to, co się w nim obecnie znajduje przygotowano nie tylko z punktu widzenia potrzeb firmy i działalności, jaka ma być prowadzona, ale wynikało to również z zainteresowań i pasji właścicieli firmy oraz chęci ocalenia od zniszczenia zabytkowego budynku oraz chęci ożywienia Łasztowni – „oddania” tego terenu mieszkańcom Szczecina.

Proces rewitalizacji budynku dawnej obory, poprzedzony był przygotowaniem koncepcji architektoniczno-funkcjonalnej inwestycji, jej kształtu i charakteru z punktu widzenia biznesowego i społeczno-kulturalnego, uzyskiwaniem niezbędnych pozwoleń oraz przygotowań do pozyskania preferencyjnego finansowania zewnętrznego w postaci pożyczki z RPO WZ w ramach Inicjatywy JESSICA. Prace budowlane rozpoczęły się w kwietniu 2013 r i oparte były na kilku projektach budowlanych. Pierwszy z nich obejmował wykonanie prac konserwatorskich na zewnątrz obiektu – m.in. remontu elewacji i dachu oraz stolarki i ślusarki zewnętrznej. Drugi związany był z remontem wewnątrz obiektu i zmianą jego przeznaczenia, w tym na wykonaniu adaptacji pomieszczeń na parterze, piętrze i w piwnicy, wykonaniu stolarki wewnętrznej oraz elementów ślusarki artystycznej (np. renowacja balustrad). Kolejne etapy związane były z przeprowadzeniem prac instalacyjnych – sieci elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, grzewczej, wentylacyjnej telekomunikacyjnej i z zakupami odpowiedniego sprzętu multimedialnego i wyposażenia kina, biur, restauracji. Prace związane z rewitalizacją Starej Rzeźni – począwszy od podpisania umowy na udzielenie pożyczki z Inicjatywy JESSICA (kwiecień 2013), aż do oficjalnego otwarcia i udostępnienia budynku dla mieszkańców Szczecina (marzec 2015 r) - trwały jedynie 2 lata.

Ponieważ budynek z zewnątrz objęty jest ochroną konserwatorską, prace renowacyjne prowadzone były zgodnie z zaleceniami konserwatora zabytków i wymagały zachowania dbałości o każdy szczegół. Wnętrze budynku nie podlegało już ochronie konserwatora zabytków, zostało więc zaadoptowane do nowych funkcji, zgodnych z potrzebami firmy i panującymi obecnie trendami – ma więc dość nowoczesny wygląd, ale z zachowaniem klimatu i oryginalnych elementów wystroju wnętrz dawnej obory (m.in. koryta dla cieląt, żeliwne pierścienie do wiązania bydła, ceglane sklepienia, oryginalne odrestaurowane balustrady klatek schodowych, drzwi). Powierzchnia użytkowa odrestaurowanego budynku, to ponad 1 900m². Na pierwszym piętrze odrestaurowanego budynku znajdują się biura firmy CSL, gdzie pracuje ponad 30 osób, na parterze zaś działa prowadzona przez jednego z głównych restauratorów Szczecina Restauracja „Stara Rzeźnia”, z wydzieloną tzw. Mesą Kapitańską – miejscem, które może zostać odseparowane od głównej restauracji dźwiękoszczelnymi drzwiami, jeśli jest taka wola i potrzeba gości, ze zgromadzonymi przedmiotami i pamiątkami podarowanymi przez ludzi morza. Z Mesy Kapitańskiej obserwować można pobliską marinę z cumującymi tam jachtami i piękną panoramę lewobrzeżnego Szczecina.

Na poziomie „0” zlokalizowana jest również sala konferencyjno-projekcyjna „Iluzjon”, Galeria Szczecińska (stanowiąca przestrzeń wystawienniczą) oraz wydzielona część, w której mieści się księgarnia Kubryk Literacki - prowadzona niegdyś przed podmiot zewnętrzny, obecnie zarządzana przez CSL. Wyjątkowość tego miejsca polega na tym, że znajdują się tam głównie wydawnictwa - książki, albumy, przewodniki związanych z miastem autorów. Można tu również kupić oryginalne, wykonane przez szczecińskich artystów i rzemieślników przedmioty i pamiątki związane z miastem, odbywają się tu promocje książek i spotkania autorskie. Główny hol budynku, to również przestrzeń dostępna dla mieszkańców miasta – z uwagi na doskonałą akustykę odbywają się tu np. występy szczecińskich chórów. W holu zwraca uwagę stylizowana róża wiatrów z tzw. Linią Hakena – osią rozwojową miasta wytyczoną przed 120-laty przez ówczesnego nadburmistrza Szczecina, łączącą obecnie Starą Rzeźnię z gmachem Muzeum Narodowego i Urzędem Miasta. Działalność społeczno-kulturalna Starej Rzeźni obejmuje szerokie spektrum działań od organizacji pokazów filmowych i teatralnych, warsztatów edukacyjnych dedykowanych dzieciom i młodzieży, poprzez organizację koncertów, wystaw czy plenerów fotograficznych i malarskich. Oferta biznesowa polega na wynajmowaniu powierzchni, na bankiety, spotkania biznesowe, szkolenia itp. Powierzchnia budynku jest tak zaaranżowana, by można było ją dowolnie kształtować – tworząc mniejsze i większe przestrzenie, w zależności od potrzeb.

Starą Rzeźnię zarządza powołane w 2014 r Centrum Kultury Euroregionu Stara Rzeźnia - oddział firmy CSL realizujący działalność społeczno-kulturalno-biznesową w zrewitalizowanym obiekcie, z oddelegowanymi do pracy w Centrum pracownikami (3-4 osoby), którzy zajmują się przygotowaniem planowaniem, promocją i organizowaniem wszystkich wydarzeń, które odbywają się w Centrum. Inni pracownicy firmy, na czele z jej Prezes wspierają Centrum swoimi kompetencjami, doświadczeniem, osobistym zaangażowaniem, ale przede wszystkim CSL wspiera Centrum Kultury finansowo i logistycznie. Powołano również Fundację Moja Łasztownia, której zadaniem jest m.in. pozyskiwanie zewnętrznych funduszy na wydarzenia realizowane w Starej Rzeźni, ale również promowanie tego wyjątkowego obszaru i krzewienie wiedzy o historycznym centrum portowego Szczecina oraz branie aktywnego udziału w dyskusji nad przyszłością całego terenu Łasztowni.

Efekty realizacji projektu

Głównym, bezpośrednim i najbardziej widocznym rezultatem realizacji projektu było ocalenie od dalszej degradacji jednego z zabytkowych obiektów kompleksu dawnej miejskiej rzeźni, zlokalizowanej na szczecińskiej Łasztowni. Za przykładem CSL kilka innych prywatnych firm udanie zrealizowało kolejne renowacje zabytkowych budynków i prowadzi w nich działalność, co sprzyja ożywieniu gospodarczemu tego terenu i powoduje zwiększenie jego atrakcyjności inwestycyjnej, poza faktem ocalenia od degradacji kolejnych zabytkowych obiektów.

W efekcie przeprowadzonych prac renowacyjnych w odrestaurowanym budynku powstała nowa siedziba firmy CSL Internationale Spedition Sp. z o.o., w której w komfortowych warunkach mogą funkcjonować pracownicy ze szczecińskich oddziałów firmy, dotąd rozproszonych po mieście. Nowe biura i pomieszczenia dla pracowników firmy, nowoczesne wyposażenie i sprzęt to lepsza efektywność i wydajność pracy, to także możliwość zatrudnienia nowych pracowników i dalszego rozwoju firmy. Nie bez znaczenia jest możliwość zdywersyfikowania dochodów firmy – poza podstawową działalnością spedycyjną CSL, poprzez jeden ze swoich oddziałów Centrum Kultury Euroregionu Stara Rzeźnia może prowadzić działalność polegającą na wynajmowaniu powierzchni na różnego typu wydarzenia - od imprez biznesowych, szkoleń, konferencji prasowych, bankietów poprzez targi, prezentacje produktów, pokazy mody, sesje zdjęciowe, aż do wydarzeń o charakterze kulturalnym: paneli dyskusyjnych, wystaw, wernisaży czy seansów filmowych. W obiekcie działa także restauracja i księgarnia, z których wpływy stanowią dodatkowy dochód firmy. Projekt wpływa również na wizerunek CSL, jako firmy odpowiedzialnej społecznie.

Równie ważne, jak korzyści biznesowe są efekty społeczne. Dzięki realizacji projektu niedostępny dotąd teren Łasztowni zyskał drugie życie i został przywrócony mieszkańcom miasta. Społeczność Szczecina zyskała możliwość udziału w wielu bardzo różnorodnych wydarzeniach kulturalnych, związanych zarówno z dawną i obecną historią Szczecina i Pomorza, ale również promujących wiedzę nt. innych regionów świata. Z ostatnich wydarzeń, jakie odbyły się w Starej Rzeźni wymienić można wystawę Agnieszki Szyfter *Sen nocy letniej*, spotkania dla mam *Mama to kobieta*, spotkania z zakresu sztuki, filozofii i medycyny, spotkania autorskie ze szczecińskimi literatami: Sylwią Trojanowską, Markiem Stelarem czy Leszkiem Hermanem (architektem Starej Rzeźni, promującym książkę *Latarnia Umarłych*). Odbyła się premiera płyty „*Floating Christmas*” nagranej wspólnie przez szczecińskich muzyków z zespołu Jackpot i Floating Orchestra. Zorganizowano tu *Świąteczny Jarmark*, gdzie można było kupić niepowtarzalne ręcznie robione upominki i świąteczne ozdoby i poczuć świąteczny klimat. Centrum współpracuje też z Piwnicą pod Baranami, która w listopadzie zawitała do Rzeźni z programem piwnicznych kolęd i pastorałek. Pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Szczecin, Alliance Française w Szczecinie i Towarzystwa Przyjaźni Polsko – Francuskiej Oddział w Szczecinie i przy współudziale Uniwersytetu Szczecińskiego, Ambasady Francji w Polsce, szczecińskich instytucji kultury zorganizowano w Starej Rzeźni *Dni Kultury Francuskiej*. W Starej Rzeźni odbywają się również spotkania dla przedsiębiorców (i przyszłych przedsiębiorców) prowadzone m.in. przez Joannę Dudziak - laureatkę nagród takich, jak Polskie Lwice Biznesu 2015 oraz Wiktoria Znak Jakości Przedsiębiorców 2015 (*Jak zostać trenerem biznesu, Jak rzucić etat*). Organizowane wydarzenia są niezwykle różnorodne, a oferta budowana jest w sposób przemyślany. Centrum buduje swoją ofertę zgodnie z zasadą „od juniora do seniora” - również dla dzieci Stara Rzeźnia organizuje różnego typu atrakcje, choćby warsztaty dla fanów Harrego Pottera czy Star Wars, w okresie ferii letnich i zimowych dzieci mogą korzystać z oferty Lato czy Zima w mieście.

W 2015 roku w Centrum Kultury Euroregionu Stara Rzeźnia zorganizowano 39 (spośród założonych 24) różnego typu wydarzeń społeczno-kulturalnych - wystaw, spotkań literackich, pokazów filmowych,

lekcji sztuki, czy szkoleń dotyczących przedsiębiorczości. W 2016 r. ich liczba zdecydowanie wzrosła - odbyło się już 187 wydarzeń z założonych 26.

Imprezy organizowane w Starej Rzeźni są dla odwiedzających zarówno odpłatne, jak i z wolnym wstępem. Z biletowanych imprez pokrywane są koszty zatrudnienia zespołu Centrum, opłacane są rachunki za ogrzewanie, prace porządkowe, oświetlenie itp. CSL jest firmą, działa dla osiągnięcia zysku, ale w swoich działaniach kieruje się też zasadą, że jeśli organizowane wydarzenie ma charakter społeczny, to Centrum udostępnia przestrzeń *pro publico bono*, jeśli natomiast organizator zarabia na danym przedsięwzięciu, to Stara Rzeźnia również pobiera opłatę. Możliwość uczestniczenia w wielu ciekawych wydarzeniach powoduje zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym miasta. Goście odwiedzający Centrum chwalą atrakcyjność i różnorodność wydarzeń organizowanych w Starej Rzeźni, wskazują jednak, że istotnym problemem, który przeszkadza w bardziej liczniejszym korzystaniu z jej oferty jest brak dojazdu do Centrum Kultury Euroregionu komunikacją miejską (mówi się jednak o uruchomieniu tramwaju wodnego, czy stworzeniu przystanku autobusowego, który ułatwiłby skomunikowanie tej części Szczecina z resztą miasta).

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

W kolejnych latach CSL chce kontynuować dotychczasową działalność Centrum Kultury Euroregionu Stara Rzeźnia, jako miejsca promocji Szczecina, jego tradycji portowych i morskich, przybliżania historii miasta oraz promocji lokalnych artystów i ciekawych ludzi związanych z regionem, a także jako miejsca ciekawych wydarzeń kulturalnych – np. planowane jest poszerzenie dotychczasowej oferty kulturalnej o wprowadzenie do oferty małych form teatralnych – monodramów i monologów. Zespół CSL oddelegowany/przypisany do pracy w Centrum wciąż pracuje nad nowymi planami dalszego rozwijania działalności Starej Rzeźni i zdywersyfikowania źródeł dochodu firmy. Od nowego roku Centrum intensywnie realizować będzie działalność dedykowaną uczniom szkół podstawowych – dzieci w klasach I-III i IV-VI uczestnicząc w zajęciach edukacyjnych i warsztatach „Legends z grodu gryfa” będą mogły poznawać lokalne baśnie i podania związane z historią miasta, jego legendarnymi postaciami, budynkami i miejscami oraz najciekawszymi wydarzeniami z historii Szczecina i Pomorza. Poza wspomnianymi warsztatami edukacyjno-historycznymi, Stara Rzeźnia będzie oferować dzieciom i ich rodzicom w okresie ferii zimowych i letnich miejsce, gdzie mogą spędzić czas kreatywnie, edukacyjnie i bezpiecznie.

Centrum ma zamiar prowadzić działalność edukacyjną w obszarze gospodarki - w postaci otwartych, odpłatnych spotkań dla mieszkańców z kadrą szczecińskich uczelni przybliżających zagadnienia związane z finansami, także w zakresie ekologii – organizując warsztaty ekologiczne. Centrum zamierza również uczestniczyć w projektach turystycznych, tak by teren Łasztowni i budynek Starej Rzeźni mógł być w szerszym zakresie odwiedzany przez turystów. Istnieją również plany co do nawiązania głębszych relacji z sektorem kreatywnym i możliwość organizowania np. targów mody czy wydarzeń promujących designerskie szczecińskie marki. Poza kontynuowaniem i rozwojem dotychczasowej współpracy z obecnymi partnerami, m.in. z władzami miasta i regionu, Szczecińską Agencją Artystyczną, Stowarzyszeniem Kamera, Akademią Sztuki, Fundacją Moja Łasztownia i wieloma innymi, CKESR szuka również partnerów poza granicami Polski, chcąc prezentować twórczość tamtejszych artystów. Centrum będzie szukać również partnerów, w celu wspólnego udziału w projektach z programu INTERREG.

Rewitalizacja Starej Rzeźni stała się impulsem do realizacji innych przedsięwzięć realizowanych na terenie i w obrębie Łasztowni, które spowodowały i spowodują w przyszłości dalsze ożywienie

społeczno-kulturalno-gospodarcze, mowa tu o innych prywatnych podmiotach, które za przykładem firmy CSL stały się właścicielami kilku zabytkowych budynków i przeprowadziły ich udaną rewitalizację. Zwracają również uwagę duże inwestycje realizowane przez miasto – poprowadzenie i oświetlenie ulicy Zbożowej, realizowana jest przebudowa i modernizacja przystani miejskiej, budowany będzie most Kłodny, dzięki któremu ta część Szczecina będzie lepiej skomunikowana z resztą miasta. Zmodernizowano szczecińskie bulwary. Ze środków obecnego RPO WZ 2014-2020 na terenie Łasztowni ma powstać Centrum Nauki o Morzu - interaktywna i multimedialna placówka naukowo-edukacyjna. Wszystkie te inwestycje i przedsięwzięcia spowodują, że teren Łasztowni będzie łatwiej dostępny dla mieszkańców Szczecina, na czym zapewne skorzysta również Centrum Kultury Euroregionu Stara Rzeźnia.

Regionalne Centrum Sportu - zagospodarowanie terenów sportowych przy ulicy Śliwińskiego w Kołobrzegu

tytuł projektu	Regionalne Centrum Sportu - zagospodarowanie terenów sportowych przy ulicy Śliwińskiego w Kołobrzegu
beneficjent	Gmina Miasto Kołobrzeg
źródło finansowania	OP7 Rozwój infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia Działanie 7.2 Infrastruktura sportowa
wartość projektu	24,1 mln zł, w tym dofinansowanie z RPO WZ – 9,1 mln zł

Informacje podstawowe

Inwestycja polegała na kompleksowej przebudowie i modernizacji Stadionu Miejskiego w Kołobrzegu (stworzenie pełnowymiarowego boiska piłkarskiego z naturalną nawierzchnią wraz z budową od nowa boiska treningowego i zaplecza techniczno–socjalnego) oraz na budowie parkingu, placu Agora, Skate Parku i ścianki do wspinaczki. Wszystkie te obiekty wchodzi w skład Kompleksu Milenium, dysponującego obiektami do trenowania wielu dyscyplin sportowych. Elementem przedsięwzięcia było także przebudowanie przylegającej do stadionu ulicy Śliwińskiego w pasaż pieszy z ograniczonym ruchem samochodowym.

Projekt został zrealizowany w latach 2009-2011 przez Gminę Miasto Kołobrzeg przy wsparciu z Działania 7.2 *Infrastruktura sportowa*, które zakładało podniesienie jakości oraz rozwój bazy sportowej, a w rezultacie poprawę jakości i dostępności do infrastruktury sportowej. W założeniach projektowanej interwencji priorytetowo potraktowano kwestię poszerzenia istniejącej bazy dydaktycznej i sportowej tak, aby umożliwić rehabilitację i rekreację dzieci, młodzieży i osób w wieku poprodukcyjnym.

Kompleks Millenium to nazwa obiektów położonych w Kołobrzegu (głównie na dużym terenie ograniczonym Kanałem Drzewnym i ulicami: Solną, Śliwińskiego i Łopuskiego), zarządzanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kołobrzegu (dalej: MOSiR), będący zakładem budżetowym (jednostką organizacyjną) Gminy Miasto Kołobrzeg. MOSiR realizuje zadania własne i miasta w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji. W jego skład, poza stadionem miejskim, wchodzi: niepełnowymiarowe piłkarskie boisko treningowe ze sztuczną nawierzchnią (tzw. Euroboisko – zbudowane przy wsparciu z ZPORR), kompleks basenowy z widownią na 130 miejsc, 80 miejsc noclegowych w pokojach gościnnych, 4 nowoczesne sale konferencyjne, strzelnica sportowa, lodowisko (dostępne tylko w okresie zimowym), hala widowiskowo-sportowa z 1307 miejscami siedzącymi, sale gimnastyczne, hala sportowa przy ul. Wąskiej, hala łyżnicza i tory łyżnicze, boisko do mini piłki nożnej, boiska wielofunkcyjne (na potrzeby np. piłki ręcznej, siatkówki, tenisa, badmintona).

Kołobrzeg to nadbałtyckie miasto powiatowe liczące blisko 50 tys. mieszkańców. Jest czołowym w Polsce kurortem wypoczynkowym i uzdrowiskowym, słynącym z pięknych plaż, dużego nasłonecznienia, źródeł solankowych i kopalni borowiny. Na tej bazie powstała bogata infrastruktura sprzyjająca wypoczynkowi, kuracjom i aktywności fizycznej, na którą składają się m.in.: kilkanaście

tysiący miejsc noclegowych (w tym na najwyższym poziomie), ośrodki odnowy biologicznej, liczne punkty gastronomiczne, szlaki spacerowe i rowerowe, obiekty kulturalne oraz bogata baza sportowa.

Specyfiką Kołobrzegu, na tle licznych polskich miast nadbałtyckich, jest współwystępowanie silnie rozwiniętych funkcji wypoczynkowo – uzdrowskich oraz bogatego zaplecza okołoturystycznego, pozwalającego przyjezdnym na spędzenie w interesujący sposób nawet długich pobytów. Ze względu na zdarzającą się w Polsce nawet latem kapryśną pogodę, szczególnie istotna jest bogata w Kołobrzegu oferta spędzania czasu poza plażą: zwiedzanie zabytków, spacery ulicami z zabytkową zabudową uzdrowską, rejsy promowe na Bornholm, popularne imprezy kulturalno-rozrywkowe (np. Sunrise Festiwal, Międzynarodowe Spotkania z Folklorem INTERFOLK, Kołobrzescki Festiwal Filmowy "Suspense Film Festival", Festiwal Opery i Operetki) oraz oferta bazy sportowej (głównie bogata oferta MOSiR). W rezultacie, roczna liczba turystów wynosi około miliona osób, w tym przeszło 300 tys. w miesiącach wakacyjnych. Latem, zwłaszcza przy gorszej pogodzie, miasto tłumnie odwiedzają turyści spędzający wakacje w pobliskich, małych miejscowościach nadmorskich, pozbawionych tak licznych atrakcji.

Cele interwencji oraz geneza projektu / przedsięwzięcia i stan obecny

Wraz ze stopniowym rozwojem kompleksu Milenium (m.in. w 2000 roku oddano do użytku Halę Milenium, a w 2005 r. – Euroboisko, które powstało w ramach koordynowanego przez Zachodniopomorski Związek Piłki Nożnej w Szczecinie projektu *Zachodniopomorski Program Szkolenia Młodzieży Piłkarskiej i Rozwoju Infrastruktury Sportowej EUROBOISKA*), na początku okresu finansowego UE 2007-2013 ważnym nierozwiązanym problemem w zakresie infrastruktury sportowej pozostawał bardzo zły stan techniczny boiska piłkarskiego przy ul. Śliwińskiego. Pozostawało ono niezmodernizowane ze względu na brak źródeł finansowania jego remontu i przebudowy.

Obiekt był wówczas wykorzystywany do odbywania treningów piłkarskich, łuczniczych i lekkoatletycznych, jednak był bardzo przestarzały (powstał w 1970 roku) i nie odpowiadał ani wymogom licencyjnym UEFA do organizacji oficjalnych rozgrywek, ani wymogom PZPN do rozgrywania meczów na poziomie Ekstraklasy piłkarskiej (nigdy nie był poddawany kompleksowej modernizacji). Stadion dysponował tylko odkrytą, częściowo zdewastowaną trybuną, bez odpowiedniego zaplecza techniczno-socjalnego, w bardzo złym stanie znajdowała się murawa. Obiekt nie był w stanie zaspokoić potrzeb blisko 50 tys. stałych mieszkańców miasta, w którym działały liczne kluby piłkarskie (seniorów oraz młodzieżowe i dziecięce), a także wzrastającej liczby turystów, których część jest zainteresowana oglądaniem meczów lokalnych drużyn piłkarskich.

Sama realizacja projektu przebiegała bez poważnych zakłóceń. Niespodziewanym problemem, nie mającym jednak groźnych konsekwencji, było znalezienie na placu budowy siedlisk nietoperzy - w wyburzanych, betonowych schronach. Wyniknęło z tego tylko bardzo małe opóźnienie rozpoczęcia prac wyburzeniowych, bez dalszych konsekwencji dla harmonogramu robót. Dla beneficjenta bolesne było tylko nałożenie na niego korekt finansowych, wynikających z użyciem przez niego w ogłoszeniach przetargowych nazw wyrobów, które zostały uznane za chronione znakiem towarowym.

Zakończone w 2011 roku przedsięwzięcie pozwoliło na oddanie do użytku wysokiej klasy infrastruktury sportowej (przede wszystkim stadionu piłkarskiego, boiska treningowego i skate parku) oraz przebudowanej drogi miejskiej (ul. Śliwińskiego) i parkingu. Są one wykorzystywane do dziś, głównie przez mieszkańców Kołobrzegu, ale także i gości krajowych oraz zagranicznych.

Efekty realizacji projektu

Bezpośrednim, najważniejszym efektem realizacji przedsięwzięcia jest zmodernizowany i przebudowany stadion (od 2010 roku noszący nazwę Stadion Miejski im. Sebastiana Karpiniuka) wraz z dwoma krytymi trybunami dla ogółem 3014 widzów, 2 stanowiskami kasowymi, naturalną nawierzchnią i sztucznym oświetleniem. Stworzono także kompletne zaplecze socjalno-techniczne, składające się m.in. z szatni, sanitariatów, sali konferencyjnej, pomieszczenia gastronomicznego oraz pomieszczeń technicznych przeznaczonych na przykład dla sportowców, sędziów, ochrony, dziennikarzy i widzów korzystających z trybuny honorowej. Obiekt spełnia wymogi licencyjne PZPN i UEFA do organizacji meczów międzynarodowych. Trenuje tu i rozgrywa swoje mecze miejscowa drużyna – Miejski Klub Piłkarski Kotwica Kołobrzeg (aktualnie występuje w piłkarskiej II lidze). Pomiędzy nowozbudowanym stadionem i istniejącym od przeszło 10 lat Euroboiskiem powstało także niepełnowymiarowe boisko treningowe z naturalną nawierzchnią, które jest bardzo intensywnie wykorzystywane przez liczne w Kołobrzegu piłkarskie drużyny dziecięce oraz młodzieżowe. Poza stadionem i boiskiem, w powstałym kompleksie funkcjonuje także skate park i ścianka wspinaczkowa.

Elementem projektu było zbudowanie ogólnodostępnego parkingu mieszczącego 233 samochody, parkingu służbowego (na 38 miejsc) oraz stworzenie tzw. placu Agora (pełniącego funkcje miejsca spotkań kibiców przed meczem) oraz imprez plenerowych (np. pikników, teatru ulicznego).

Inwestycja została oficjalnie zakończona 25 maja 2011 r., a 26 maja na zmodernizowanym obiekcie rozegrano mecz inauguracyjny (reprezentacje Polski i Włoch do lat 19 - w ramach eliminacji do Mistrzostw Europy U-19 w Piłce Nożnej 2011). Oficjalne otwarcie stadionu nastąpiło 3 czerwca 2011 r. – był to towarzyski mecz Kotwicy Kołobrzeg z Lechem Poznań.

Przedsięwzięcie pozwoliło udostępnić społeczności miasta nowoczesny i funkcjonalny obiekt sportowy. Z jego efektów korzystają także goszczący w Kołobrzegu sportowcy (uczestnicy licznie organizowanych tu obozów i zawodów sportowych i treningowych) oraz turyści (wizycie organizowanych na stadionie wydarzeń). Zakres oferty sportowej kompleksu Milenium został poszerzony o możliwość korzystania z nowoczesnego, pełnowymiarowego boiska piłkarskiego oraz trawiastego boiska treningowego. Ma to duże znaczenie z punktu widzenia jak najszerzego wykorzystania infrastruktury zarządzanej przez MOSiR. Jest opublikowany cennik korzystania z poszczególnych obiektów MOSiR (kluby kołobrzeskie korzystają ze zniżek) i bardzo liczne, przyjezdne grupy krajowe i zagraniczne (głównie ze Szwecji i Danii) organizują tu obozy sportowe i treningowe (wszystkie udostępniane obiekty są niemal w pełni zarezerwowane z rocznym wyprzedzeniem).

Tak wielka popularność oferty Kołobrzegu bierze się z faktu, że jest to miasto relatywnie niewielkie, a dysponuje doskonałą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną (zebraną w jeden kompleks), hotelową (MOSiR dysponuje własną bazą 80 miejsc noclegowych), gastronomiczną. Poza zajęciami na basenie, w halach i na boiskach, uczestnicy zorganizowanych obozów mogą korzystać także m.in. z siłowni, odnowy biologicznej, prowadzić treningi na plaży (plaża miejska, podobnie jak nowozbudowane eleganckie moło, także jest administrowana przez MOSiR).

Dzięki realizacji opisywanego przedsięwzięcia zawodnicy lokalnych klubów piłkarskich mają możliwość trenowania i korzystania z profesjonalnego obiektu sportowego, z kolei kibice uzyskali znaczną poprawę standardu obserwowania mających tu miejsce wydarzeń sportowych (kryte trybuny, sztuczne oświetlenie, dostęp do zaplecza, np. gastronomicznego i sanitarnego).

Powstała infrastruktura jest wykorzystywana także jako miejsce organizacji bardzo licznych imprez rekreacyjnych i pobytów o charakterze sportowym: półkolonii dla dzieci, turniejów. Boisko treningowe jest intensywnie wykorzystywane przez liczne chłopięce i dziewczęce zespoły Akademii Piłkarskiej Kotwica, której celem jest doskonalenie gry w piłkę nożną przez dzieci i młodzież. Ogółem z boisk w Kompleksie Milenium korzysta na stałe około 500-600 dzieci i młodzieży, a w sezonie w weekendy jest rozgrywanych nawet 10 meczy.

Plac Agora służy jako miejsce organizacji występów teatrów ulicznych oraz jest wykorzystywany jako część przestrzeni kompleksu Milenium, na którym odbywają się pikniki sportowo-rekreacyjne (minimum dwa razy do roku) – na placu są stawiane tzw. dmuchańce do zabaw dla dzieci (np. dmuchane place zabaw, dmuchane zjeżdżalnie).

Elementem opisywanego przedsięwzięcia było stworzenie, od strony Kanału Drzewnego, ogólnodostępnego, sztucznie oświetlonego skate parku, który jest intensywnie użytkowany przez grupy miłośników jazdy na deskorolkach oraz niskiej ścianki do treningu wspinackowego.

Cały kompleks Milenium jest dostępny dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, co sprzyja integracji i przeciwdziała wykluczeniu społecznemu tych osób. Wraz z rozwojem infrastruktury piłkarskiej, zwiększyły się także możliwości organizowania imprez integracyjnych dla osób niepełnosprawnych. MOSiR bardzo intensywnie działa na rzecz organizacji w jego obiektach zawodów i treningów osób niepełnosprawnych (w dużej mierze są to działania Fundacji Aktywnej Rehabilitacji, realizowane w ramach wieloletniego projektu kompleksowej aktywizacji społecznej osób poruszających się na wózkach inwalidzkich) – służy temu zatrudnienie w dziale marketingu 2 osób niepełnosprawnych, które jednocześnie same uprawiają sport (podnoszenie ciężarów, koszykówkę) i dobrze orientują się w potrzebach osób niepełnosprawnych. Do takich treningów są wykorzystywane, oprócz obiektów sportowych, także liczne pomieszczenia budynku techniczno-socjalnego, powstałego w ramach opisywanego przedsięwzięcia (np. na potrzeby takich warsztatów w obiekcie odpraw przedmeczowych urządzono siłownię dla niepełnosprawnych oraz uczono się samodzielnie pokonywać bariery uliczne, takie jak krawężniki, podjazdy).

Koło brzeg modernizując stadion umocnił wizerunek miasta przyjaznego sportowcom, dysponującego bogatą bazą sportowo-rekreacyjną. Część kompleksu Milenium od bardzo uczęszczanej ulicy Solnej zyskała estetyczny wygląd, powstały miejsca parkingowe, a sama ul. Śliwińskiego została przebudowana (nowa nawierzchnia i chodnik po jej obu stronach).

Powstały stadion, wraz z wcześniej zbudowanym Euroboiskiem tworzy kompleks piłkarski o znaczeniu ponadlokalnym, a nawet ponadregionalnym. Krótco po jego otworzeniu zyskał on ogólnokrajową sławę dzięki temu, że trenował na nim uczestnik EURO 2012 – reprezentacja Danii, która wybrała Kołobrzeg jako swoją główną bazę (mimo, że swoje mecze rozgrywała na Ukrainie). Obecność Duńczyków cieszyła się wielkim zainteresowaniem mieszkańców miasta. W ramach zorganizowanych 3 otwartych dla publiczności sesji treningowych, sportowców oglądał komplet widzów (łącznie 9 tys. ludzi). Zbudowano pozytywne relacje z piłkarzami, co zostało zauważone przez ogólnopolskie i zagraniczne media (w sesjach treningowych uczestniczyło około 150 dziennikarzy, w tym 60 - z Danii). W efekcie nadal w biurze informacji turystycznej zdarzają się turyści pytający o stadion, na którym trenowali Duńczycy albo zainteresowani pójściem na rozgrywany tam mecz.

Wysoka frekwencja w obiekcie pozwoliła znacznie przekroczyć założone wartości wskaźnika rezultatu *liczba osób korzystających z wybudowanych/ przebudowanych obiektów sportowych*. Przyjęto, że po

zakończeniu inwestycji liczba użytkowników będzie systematycznie rosła – do poziomu 51 tys. w roku 2012 i 55,5 tys. w roku 2015, tymczasem w 2012 roku wyniosła ona 53,3 tys., zaś w 2015 r. – 78,5 tys. Przed realizacją przedsięwzięcia liczba użytkowników wynosiła tylko około 31 tys. Jeszcze bardziej dynamiczny wzrost ma miejsce w przypadku wskaźnika *liczba osób niepełnosprawnych korzystających z wybudowanych/ przebudowanych obiektów sportowych*: zakładano tylko 120 takich użytkowników rocznie, podczas gdy w 2012 roku było ich 170, zaś w 2015 r. – aż 980. Dane te uprawniają do stwierdzenia, że tego typu inwestycja była w Kołobrzegu bardzo potrzebna.

Opisywane przedsięwzięcie stanowi uzupełnienie inwestycji realizowanych w Kołobrzegu we wcześniejszych latach. Poza wspomnianą budowę Euroboiska i Halą Milenium, przy wsparciu z ZPORR zrealizowano także projekt Budowa Centrum Rekreacyjnego w Kołobrzegu (powstała przystań kajakowa i ciąg pieszy nad Kanałem Drzewnym, zjeżdżalnie wodne w budynku basenów, lodowisko oraz hala i tory łyżnicze z zapleczem).

Potencjał strategiczny i oddziaływanie długookresowe projektu

Zaplecze sportowo-rekreacyjne w Kołobrzegu było przez lata stopniowo rozbudowywane, dzięki czemu dość dobrze odpowiadało ono na potrzeby mieszkańców i turystów. Ostatnim znaczącym brakującym elementem takiej infrastruktury było pełnowymiarowe nowoczesne boisko piłkarskie i dlatego zostało ono stworzone w ramach opisywanego przedsięwzięcia. Tym samym stało się możliwe jeszcze lepsze wykorzystanie potencjału kompleksu Milenium do organizowania imprez, obozów i zgrupowań sportowych. Pozytywnie wpływa to na możliwości kreowania wizerunku Kołobrzegu, jako miasta oferującego dogodne warunki do wypoczynku oraz uprawiania wielu dyscyplin sportowych. Projekt oddziałuje wymiennie na gospodarkę miasta, gdyż wzrastająca liczba organizowanych zgrupowań oraz imprez sportowo-rekreacyjnych zwiększa popyt na usługi noclegowe, gastronomiczne i handlowe. Znaczna część tego oddziaływania przypada na miesiące pozawakacyjne, co jest szczególnie istotne w kontekście prób aktywizowania branży usługowej poza okresem wakacji letnich.

Projekt sprzyja poprawie jakości życia mieszkańców, wynikającej z lepszych możliwości podejmowania aktywności fizycznej. W momencie oddania go do użytku, stadion piłkarski należał do najnowocześniejszych na Pomorzu Zachodnim. Obecnie, choć w innych miastach także zrealizowano tego typu inwestycje, nadal pozostaje atrakcyjnym obiektem.

Dwa oddane do użytku boiska wraz z zapleczem oraz pozostałe obiekty MOSiR są wyposażone i zaprojektowane w sposób umożliwiający ich różnorakie wykorzystanie, dzięki czemu organizatorzy różnych imprez mają dużą dowolność ich wykorzystania. Wielkim atutem obiektów kompleksu Milenium jest ich skoncentrowanie w obrębie jednego, zwartego obszaru. Na terenie kompleksu znajdują się również m.in. baza odnowy biologicznej z gabinetami zabiegowymi, dostępna jest pomoc wykwalifikowanego lekarza sportowego. Przy projektowaniu stadionu przewidziano miejsce na ewentualną przyszłą budowę trzeciej trybuny, jednak w chwili obecnej nie ma potrzeby realizacji takiej inwestycji.

Skala oddziaływania obiektów jest nie tylko lokalna, można tu mówić o znaczeniu ponadregionalnym, a nawet krajowym - ze stadionu piłkarskiego korzystają również sportowcy z innych miejscowości województwa i Polski, jak również turyści odwiedzający Kołobrzeg. Część meczy piłkarskich jest transmitowana w telewizji (mecze międzynarodowe, czasami także mecze Kotwicy Kołobrzeg).

Zmodernizowana i zbudowana infrastruktura ma zapewnione długotrwałe podstawy funkcjonowania w oparciu o finansowanie ze środków budżetu miasta. Ponadto, zarządzający infrastrukturą sportową dbają o maksymalizowanie dochodów własnych, pochodzących np. z wynajmu poszczególnych obiektów, prowadzenie działalności hotelowej. Dodatkowo, na ogrodzeniu przylegającym do stadionu miejskiego od strony uczęszczanej ulicy Solnej przygotowano miejsce dla 8 powierzchni reklamowych.

Istotne jest, że skala powstałego stadionu piłkarskiego została dopasowana do potrzeb i możliwości finansowych Kołobrzegu, dlatego nie ma problemów z jego utrzymaniem. Obiekt jest wykorzystywany do potrzeb zarówno sportu wyczynowego, jak i amatorskiego, służy aktywizacji niepełnosprawnych, jest miejscem imprez miejskich (pikniki sportowe), jak i ogólnokrajowych lub nawet międzynarodowych, organizowanych przez podmioty komercyjne (m.in. na terenie stadionu i Hali Milenium w czerwcu 2017 r. odbędzie się dwudniowa, międzynarodowa wystawa psów z około 2 tysiącami wystawców).

Wiele z organizowanych w kompleksie Milenium wydarzeń bardzo wymiennie wpływa na wzrost obrotów i rozwój kołobrzesckiej gospodarki, przeciwdziałając fluktuacji popytu wynikającej z sezonowości w branży turystycznej. Część użytkowników obiektów powstałych w ramach opisywanego przedsięwzięcia korzysta z usług np. gastronomicznych i noclegowych – wśród gości prowadzonej przez niezależnego przedsiębiorcę w Hali Milenium restauracji Drugie Piętro, często widuje się uczestników obozów sportowych i integracyjnych.

Pomimo upływu 5 lat od daty zakończenia przedsięwzięcia, wykorzystanie utworzonej infrastruktury nie maleje. Także realizowane w najbliższym czasie inwestycje w rozwój obiektów sportowych, takie jak niedawno rozpoczęta budowa stadionu lekkoatletycznego (inwestycję o wartości 7 mln zł finansują Ministerstwo Sportu i Turystyki, Miasto Kołobrzeg i Starostwo Powiatowe w Kołobrzegu – projekt o wartości 7 mln zł ma potrwać do wiosny 2018 roku), czy zaplanowana na 2018 r. wymiana murawy i oświetlenia na Euroboisku, będą podnosić funkcjonalność całego kompleksu sportowo-rekreacyjnego.